Контрольный экземпляр

МАССАНЕ ДАКЪА ЛАЦА КОММУНИСТИЧЕСКИ СУББОТНИКЕ

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») ОРГАН ЧЕЧЕНО-ИНГУШСКОГО ОБКОМА КПСС, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ ЧЕЧЕНО-ИНГУШСКОЙ АССР

Газет арадувл 1923 шера денз ● ШОАТТА, 15 октябрь, 1977 шу. ● № 124 (5791). ● Мах 2 кеп.

Юбилейни вахта толаме чакхъяккха!

СИЙЛЕ ХИЙЛА ХЬАЛХАЛАТТАРИЙ!

КПСС обкома бюрос, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совето, облсовпрофо, ВЛКСМ обкомо белгалдаьккхад, Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 60 шу дизара сийна хьайбай продукташ дукхагIа яхараи йоххараи йоаржаьча социалистически яхье, СССР кердача Конституце проект ювцаро а из чIоагIъяро а дегаш айдаьча республика юрта боахама къахьегамхоша доккхий толамаш даьхалга.

Республика колхозашкеи совхозашкеи 9 бетта дулх доаккхилга, 1976 шера цу ханаца нийсдича, лакхденнад 22 процент, шура йоаккхилга — 16, фуаш — 9 процент. ПIчахьалкхенга хьайбаши коа тIара оалхазарашн дохкара нйс бетта план (тIатеха хинна задани а лоархIаш) кхоачашъяьй 102 процент, шура — 112, фуаш — 126, тха дохкара план — 109 процент. Цунца цхьана Iалашдаьд доахан, хьакхарч, жа, коа тIара оалхазараш дукхагIа хулийтилга.

Цхьайолча районашта, дуккхача колхозаштеи совхозаштеи, фермаштеи бригадаштеи, производстве хьалхалаттараштa кхы а лакхагIа толамаш доахаденнад хьайбаши оалхазараши дукхагIа дебадар а цар продуктивность лакхъяра а балхаца, хьайбай продукташ йоахилгеи йохкилгеи дегIадоададара балхаца.

Социалистически яхье котъяьннараш лаьрхIай, КПСС обкомеи, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Советеи, облсовпрофеи, ВЛКСМ обкомеи юбилейни Сийлен грамоташ а еннай республикански газеташ тIа хьадийллача Сийлен улга тIа а яькай

РАЙОНАШ:

Шалински, яхье хьалхара моттиг яккхарах.

Цунна хьожаяьй КПСС обкомеи, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Советеи, облсовпрофеи, ВЛКСМ обкомеи карара кара тела ЦIе байрах.

Леладеш дола массе тайпара хьайбаши оалхазараши дукхагIа а хулийташ, районе Iалашдаьд цар продуктивность чIоагIа лакхъелгеи соахкарча укх ханаца нийсдича дегIадоагIилгеи: дулх — 22 процент, шура — 30, фуаш — шозза дукхагIа. Хьайбаши оалхазараши дохкара нйс бетта план кхоачашъяьй 109 процент, шура — 119, фуаш — 127, тха — 134 процент.

Ачхой-Мартановски, шоллагIа моттиг яккхарах.

Района боахамаша Iалашдаьд хьайбай деррига а тайпаши цар продуктивности дегIайоагIилга. Дулх доаккхилга дегIаденад, соахкарча укх ханаца нийсдича, 42 процент, шура — 20 процент. Хьайбаши оалхазараши дохкара нйс бетта план кхоачашъяьй 111 процент, шура — 112, тха — 126 процент.

Белгалбаьккхаб Грозненскии, Гудермесскии, Наурскии, Урус-Мартановскии районаша дика баь болх.

БОАХАМАШ:

«Лермонтовский» совхоз, Ачхой-Мартановски район;
«Атагинский» совхоз, Грозненски район;
«Верхненаурский» совхоз, Надтеречни район;
«Притеречный» совхоз, Наурски район;
Ленина цIерагIа колхоз, Шалински район;
«Горец» яха совхоз, Урус-Мартановски район.

ФЕРМАШИ БРИГАДАШИ:

№ 1 йола шурий ферма, Грозненски района «Кулаpинский» совхоз;
№ 1 йола шурий ферма, Гудермесски района «Терек» яха совхоз;
Шурий ферма, Надтеречни района «Минеральный» яха совхоз;
№ 2 йола шурий ферма, Наурски района «Россия» яха колхоз;
№ 3 йола шурий ферма, Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз;
№ 2 йола шурий ферма, Урус-Мартановски района «Горец» яха совхоз;
Шурий ферма, Шелковски района «Путь к коммунизму» яха колхоз;
Хьайбаш леладу ферма, Ножай-Юртовски района Гагарина цIерагIа колхоз;
Жа леладу бригада, Наурски района «Терский» совхоз (воккхагIвола жа Iу Н. Алиев);
Коа тIара оалхазараш леладу фабрика (№ 6 йола птичник). Шалински района «Кавказ» яхача оалхазарий фабрика промышленни цех.

ПРОИЗВОДСТВЕ ХЬАЛХАЛАТТАРАШ:

Астамирова М. — «Путь к коммунизму» яхача колхоза доярка, Сунженски район;
Ахмадова Х.—«Ермоловский» совхоза котамаш лелаер, Грозненски район;
Арчакова А. — «40 лет Октября» яхача совхоза Iаьсий леладер, Назрановски район;
Балаева М. — «Победа» колхоза доярка, Сунженски район;
Бахмадов М.—ГI. Ахриева цIерагIча совхоза воккхагIвола жа Iу, Малгобекски район;
Байсарова Б. — «Бамутский» совхоза доярка, Ачхой-Мартановски район;
Джабраилов М.—«Лермонтовский» совхоза техник-осеминатор, Ачхой-Мартановски район;
Джамбулатова Н. — «Кулаpинский» совхоза доярка, Грозненски район;
Даурбекова З. — «40 лет Октября» яхача совхоза доярка, Назрановски район;
Кусаев Б. — Калинина цIерагIча колхоза скотник, Ножай-Юртовски район;
Картоева А. — «Советский» совхоза доярка, Малгобекски район;
Карамагомедов Г. — «Коминтерн» колхоза скотник, Шелковски район;
Лабазанова Х. — «Россия» яхача совхоза доярка, Наурски район;
Моисеева А. — «Путь к коммунизму» яхача колхоза доярка, Шелковски район;
Мадаева М. — «Верхненаурский» совхоза доярка, Надтеречни район;
Межидова Ч. — «Терек» совхоза доярка, Гудермесски район;
Магомедов А. — «Красный пахарь» яхача колхоза воккхагIвола жа Iу, Шелковски район;
Магомедова С. — Ленина цIерагIча колхоза доярка, Шелковски район;
Митаев Б. — Кирова цIерагIча колхоза скотник, Советски район;
Помарина А. — «Первое мая» яхача колхоза Iаьсий леладер, Грозненски район;
Паршина А. — «Джалка» совхоза доярка, Гудермесски район;
Сумрай М.—«Гудермесский» совхоза хьакхарч лелаер, Гудермесски район;
Савицкая Р. — «Шалинский» совхоза хьакхарч лелаер, Шалински район;
Умхаджаева М. — «Горец» яхача совхоза доярка, Урус-Мартановски район;
Умарова В. — «Джалка» совхоза доярка, Шалински район;
Хажбахмадова З. — «Юбилейный» совхоза доярка, Грозненски район;
Хамдулаева А. — «Кавказ» яхача фабрика коа тIара оалхазараш леладер, Шалински район;
Тумахаджиев Д. — Орджоникидзе цIерагIча колхоза скотник, Веденски район;
Шоипов Т. — «Минеральный» совхоза воккхагIвола жа Iу, Надтеречни район;
Чернова А. — «Самашкинский» совхоза хьакхарч лелаер, Ачхой-Мартановски район.

ХЬАЙБАШ ЛЕЛАДЕРИЙ ДОШ

Даьхенга дукхагIа хьайбай продукташ кхачийтара низ па кхобеш къахьегаш ба Ленина цIерагIча Сунженски колхоза къахьегамхой. Нйс бетта план 735 тонн йолча, 863, 3 тонн шуреи, планал совгIа 4 тонн йолаш 136 тонн дулхи хIанзле дIаденнад цар.

Уж хьокхамаш доахача къаьстта чIоагIа къахьийгад йоккха опыт йолча скотникаша Бельдуров Абас, Исмаилов Аюба, доярка Бясиева Яхас. Иштта дика лоархIабу шоай декхарех Iаьсий леладераш Алдамова Екатеринеи Алдамова Яхитеи. Цар кхоабача хIара Iаьсилга дийнахьеи буси 500 грамм дулх тIакхет план 400 грамм йолча.

Тешшаме экономически лард еллай коллективо. Цудухьа юбилейни шу чакхдоалаш планал совгIа 70 тонн йолаш 970 тонн шуреи, план кхоачашъеш, 190 тонн дулхи пачхаьалкхенга дIалургда Ленина цIерагIча колхоза хьайбаш леладераша.

М. ЦУРОВ.

КЪОНАЧА КОЛЛЕКТИВА ХЬОКХАМАШ

КхоалагIа шу мара дац Ачхой-Мартановски района «Ореховский» яха совхоз вIашагIъелла. Керттерча даькъе сомий бешамаш кхею укхаза. Цунца цхьана хьайбаш а леладу.

Боахама коллектив къона яле а хьалхашка латтача деххарех дика лоархIаю. Масала, хьайбаш леладераш. Укх шера планагIа пачхаьалкхенна 180 тонн, нйс бетта 174 тонн дIаяла езача нйс бетта 174 тонн дIаелар цар. ХIаьта план кхоачашъе йиш хулийтаргIйола йиса 6 тонн шура итт дийнахьа дIаяла вIаштIехьдаргда ферма хьайбаш леладерий.

Дояркашта юкъе къаьстта хьинаре къахьег Тутакова Хазимата, Байсарова Халипата, Хаджиева АсмаIас, Галагаева Язмана. Шура яккхара шера план кхоачаш а яь хIанз социалистически деххараш кхоачашде гарга я царех хIараяр.

Дояркаша йоаккха шура дукхагIча даькъе бежа Iуша беча балхах тийша я. ХIаьта дояркаш геттара раьза ба бежа Iуша Баркинхоев Муасас, Хачукаев Iалихана беча балха.

Дика лоархIабу совхоза ферма къахьегамхой пачхаьалкхенна дулх дIадалара планах а. Иштта, дулх дIадалара шера план нйс бетта 146 процент кхоачашъяьй цар.

А. ЗАЙНУТДИНОВ.

КХАШКА ГУЙРЕ

ЮРТБОАХАМА ОБЗОР

Статуправлене аргIанарча сводка хьахьоккхача тайпара, 10 октябрь тIакхоачаш ялата лаьрхIа хьажкIаш 22,4 эзар гектара тIара чуийцай республике, е планагIа укх шера чуэца езачарех — 65 процент. Къахьегам дика вIаштIехьбаьккха чакхдоахаш латт ялата лаьрхIа хьажкIаш чуэцара балхаш Ачхой - Мартановски, Грозненски, Наурски, Урус-Мартановски, Шелковски районашка. Цунца цхьана ла йиш йоацаш во чакхдоах хьажкIаш чуэцара балхаш Назрановски районе. 4375 гектара тIа ялата кхеьча хьажкIех 523 гектара тIара яраш мара чуийцаяц. Чуэца езачарех аханел кIезигагIа я Сунженски районе чуена из культура а.

ХьажкIаш чуэцарца бувзам болча районий хьокхамашта юкъе йолча башхалонаша къаьгга хьакьокх Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дузача денна дикача толамашца накъабахар духьа бокъонца къовсам лоаттабераши дукха къамаьлаш а деш хайра хIама ца дераши.

Укх юбилейни шера 100 эзар тонн фуалъяьха хьажкIаш чуя декхар тIайийцад республика кхаш леладераша, хIаьта хIанзле цар чуенараш — 66 эзар тонн я. Пачхаьалкхенга хьажкIаш йохкара план хIанзле толамца кхоачашъяьй Грозненски, Наурски районаша.

Дика хьувкъам чуэц Ачхой-Мартановски, Сунженски, Шелковской, Шалински районашка. ХIаьта республике гIолла лаьрхIача хIара гектара тIара 29 центнер фуалъяьха хьажкIаш чуяхь.

Дуга хIанзле 6392 гектара тIара чуденад, хIаьта чуэца дезаш дисар — 1150 гектар да. Дуга чуийца даккха гарга ба Шелковской района механизатораш. Задани 28 эзар тонн йолаш, хIанзле 22,5 эзар тонн чуденад.

Шерра даьржад республике шекара свеклаш чуэцара балхаш. ХIанзле 3483 гектара тIара чуенай из культура, е планагIа чуэца езачох — 39 процент. Хьинаре болх бу мерза овлаш чуэцаш Гудермесски, Малгобекски, Урус-Мартановски районий кхаш леладераша.

ХIанзчул тIехьагIа кхы а 5,5 эзар гектара тIара шекара свеклаш чуя езаш ба республика колхозийи совхозийи къахьегамхой.

Гурахьа юв культураш хIанзле 65 эзар гектара тIа дIайийнай, план 36 процент кхоачаш а еш. Укх шера дIае езачарех аханел дукхагIа дIайийнай Веденски, Ножай - Юртовски районашка.

Цунца цхьана дикагIйола агротехнически ха чакхйоалаш латташе а гурахьа юв культураш дIаера план Шалински района боахамаша — 22 процент, Надтеречни — 23 процент, Ачхой - Мартановски — 24, Сунженски района боахамаша — 29 процент мара кхоачашъяьяц.

План 34 процент кхоачаш а еш, зяба лаьтта хIанзле 56 эзар гектар аьхад вай республикерча механизатораша. Зяба лаьтта ахара план 50 процент кхоачашъе Шалински района механизаторашта мара карагIдаьяннадац.

ТIехьаюс зябь ахара план кхоачашъеча Надтеречни, Наурски, Ножай-Юртовски, Шелковской районий колхозаши совхозаши.

Сийлахь - боккхача Октябра 60 шу дизара толамца накъабахар духьа шоай еррига торонаш оарцагIъяха хьажа беза республика кхаш леладераш. Из ди тIакхача гаьна дац.

ОКТЯБРА ХЬАЛХАРЧА ВАХТЕ

ШАЛИНСКИ РАЙОН. Сийлахь-боккхача Октябра юбилейна накъайодаш шерра социалистически яхь а йоаржаяь болх беш хьайоагIа «Предгорный» совхоза 2-ча отделене коллектив. Балха бархI дийнахьа чуийцад цига 450 гектара тIара ка бола ялат, хIара гектара тIара 331 центнер кIа а доаккхаш. Иштта лоацача хана чуденад дукхача шераштa дIаювча баьций ги. ДIайийна хиннача 400-нех хIара гектаро 5 центнер ги деннад, планагIа 3,2 центнер йоагIача.

Гурахьа дувча ялата 450 гектар оахам даьд укхаза агротехнически дикагIйолча хана. СССР Лакхехьарча Совета VII-ча сессе тIайийцача вай мехка Керттерча Законо а, сессе даьча исторически лоархIам болча къамаьлаша а дегаш гIоадаьхача совхоза механизатораша лоацача хана ялат дIаде лаьрхIад. ДикагIболча механизаторий Тайсумов Мохьмадеи Магомадов Джаймухайи агрегаташа 20 гектарага кхоаччаш ялат дIадув хIаране, планагIа 14,5 сеялкана йоагIача.

А. БАРЗАНУКАЕВ.

• • •

Ленина цIерагIча колхоза болхлоша декхар тIайийцад Октябра 60 шу дуза юбилей дикача балха хьокхамашца хьатIакхачийта. ПланагIа 650 тонн дохка дезаш хиннача колхоза коллективо дехкад 917 тонн ка бола ялат.

Сихбенна хьажкIаш Даьхенна дIалуш ба колхозе укх деношка. ПланагIа дIаяла езаш я 600 тонн. Таханарча денга дIаеннай 500 тонн совгIа. Деррига а колхозо пачхаьалкхенна дIаденна ялат да 1450 тонн, планагIа 1250 тонн йолча. Ялат дIалулга дIахо а хьош да.

Октябра хьалхарча вахте а этта гурахьа дув ялат дIадувш ба колхоза механизатораш Тасбаев Iаьла, Хашаев Бауди, кхыбараш. Царех хIаране 130 — 140 процент кхоачашъю шоай балха нормаш.

Д. ХАКИМОВ.

• • •

УРУС-МАРТАНОВСКИ РАЙОН. Мичурина цIерагIа совхоз дика йовз республике. Цу боахама 400 совгIа гектар сомий бешамаш я. ИттлагIча пятилетка шоллагIа шу дика чакхдаккхара яхь йоаржаяьча коллективо 3 эзар тонн совгIа сомаш бехкаб пачхаьалкхенга, планагIа 2900 тонн йохка езача.

Октябра хьалхарча яхье хьалхара моттигаш лелаю Дудаев ТIахIира, Янаева Тамарий, Курсаев Салмана, Кагерманов Судимана, Ахтаханов Iабдуллас кулгалдеча бригадаша.

ХIанззехьа а тIадоагIача шера эша кийчо е болабеннаб совхозе.

С. МАДАГОВ.

• • •

НАУРСКИ РАЙОН. Республике хьалхарчарца баьннаб районера юрта боахама къахьегамхой ялата лаьрхIа хьажкIаш чуийца. Укх бетта 4-гIа ди тIакхаьчача хана 2800 тонн фуалъяьха хьажкIаш чуенай боахамаша, е оттаьча заданех — 107 процент.

• • •

Дика къахьег укх шера совхоза хьайбаш леладераша. Нйс бетта, планал совгIа а долаш, 163 тонн дулхи, планагIа 1215 тонн йоагIача 1282 тонн шуреи пачхаьалкхенна дIаеннай оаха.

Толамаш доахача лоархIаме дакъа юкъехьу йоккха опыт йолча скотника Дакаев Iабдулас. Социалистически яхье хьалха латташ хьайоагIа доярка Умхаджаева Малика. Цо хIара Iаттагара 3664 килограмм шура яьккхай, план 1830 йолаш. Цунна тIехьа латт 3178 килограмм шура яьккха доярка Накаева Хазман.

Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дузача денга, планал совгIа 60 тонн а йолаш, 1560 тонн шуреи, шера план кхоачашъеш 222 тонн дулхи Даьхенна дIадала оттадаьд оахъ.

М. ТУРЧАЕВ,
Урус - Мартановски района «Горец» совхоза керттера зоотехник.

• • •

Ялат дIаде 2150 гектар лаьтта кийчдаьд Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза механизатораша. ДIаде кийчдаь фу дукхагIдар хьалхарча классагIа да. Оаха лерхI доакъарийна лаьрхIа 132 гектара тIа вIашагIъэдаь рожи рапси дIаде, 100 гектара тIа ялата лаьрхIа рожь, 1200 гектар мукх дIабе.

Хьалхара гектараш дIае болабеннаб цIи хеза механизатораш Заика Иван, Сенченов Николай, Папенко Василий, Тормосин Иван. Дийнахьара нормаш 140 процент кхоачашъю царех хIаране.

Октябра юбилейна хьалхарча вахте а этта, агротехнически дикагIйолча хана дIадийна доаккхаргда оаха ялат.

П. ЛАГАДИН,
Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза тракторист.

• • •

Гурахьа дувча ялата лаьрхIа 1800 гектар совгIа лаьтта аьхад «Самашкинский» совхоза механизатораша, 23—25 сантиметр кIоаргал а долаш. Макха баьккхаи фосфорни удобренеш техан кийчдаьд деррига оахам.

Таханарча денга 137 гектара тIа кIа дIадийнад совхозе. Агротехнически дикагIйолча ханашка ялат дIадийна даккхара яхь а йоаржаяь овсаре къахьег трактористаша Зузуев Хамде, Денгаева Амината, Буриев Iумара. НормагIа 20 гектар йолча 24—25 гектар ялат дIадув царех хIаране дийнахьа.

Хьалххехьа а кийчдаьд дIаде фу: 273 тонн кIа, дIадийнар доацаш, 261 тонн мукх, 50 тонн горох, 50 тонн кен.

Укх деношка зябь аха доладеннад тхо. 600 гектар хьажкIаштеи 270 гектар шекара свекланеи лаьрхIа. Из болх тIабиллаб дикагIболча трактористаштa Лочиев Зяудина, Исакаев Вахида, Зураев Османа, Хаджиев Сапиюлена.

А. ХАДЖИЕВ,
«Самашкинский» совхоза агроном.

Укх шера 60 гектара тIа шекара свеклаш кхейир Гудермесски района «Дружба» совхозе. ХIанз сихъяь чуэцаш я уж. Свеклаш оахкаш ши агрегат я боахаме. Къаьстта дика болх бу механизатора Юричев Сергея. Дийнахьара балха нормаш юкъера лаьрхIача 180—200 процент кхоачашъю цо. Лордаш дIайоахаш, даллийсачара лаьтта дIадоаккхаш, свеклаш хьагулъеши машинашта тIайотташи ба звеношцара болхлой. Сихеи дикеи бу цар из болх.

КПСС Нохч-ГIалгIай обкома пленум

Селхан Грозне хилар КПСС Нохч-ГIалгIай обкома VII пленум.

Пленумо дийцар «КПСС ЦК Октябрьски (1977 ш.) Пленума, СССР Лакхехьарча Совета аргIан йоацача ворхIагIча сессе итогехи «СССР Конституце проектахи из дерригача халкъо ювцара итогехи» КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела, Конституционни Комиссе Председатела нов. Л. И. Брежнева яьча докладага хьежжа дола областной партийни организаце декхараш» яха дош.

Цу дешагIа доклад йир КПСС Нохч-ГIалгIай обкома хьалхарча секретара А. В. ВЛАСОВА.

Доклад ювцаш къамаьлаш дир: КПСС Грозненски горкома хьалхарча секретара Н. И. СЕМЕНОВА, Сунженски района «Победа» колхоза шурий-товарни ферма зоотехника О. И. ЗИМАРИНАС, халкъа депутатий Малгобекски горисполкома председатела З. А. ЯНДИЕВАС, КПСС Урус-Мартановски райкома хьалхарча секретара А. Д. КАГЕРМАНОВА, гIишлошъеча Нохч-ГIалгIай управлене СМУ-2 комплексни бригада бригадира, Социалистически Къахьегама Турпала Ш. ХАДЖИЕВА, яздархой Нохч-ГIалгIай Союза правлене председатела Р. С. АХМАТОВАС, «Грознефтеоргсинтез» производственни объединене генеральни директора Л. А. ШИЛОВА, КПСС Гудермесски горкома хьалхарча секретара А. А. ЧАЙКИНА, бурув тохара балхий Малгобекски управлене буровой мастера, СССР Лакхехьарча Совета депутата Ш. Х. ЭСМУРЗИЕВА, КПСС Веденски райкома хьалхарча секретара Г. Г. МАХАУРЕ, Урус-Мартановски района «Горец» яхача совхоза доярка СССР Лакхехьарча Совета депутата М. УМХАДЖАЕВАС, Нохч-ГIалгIай республика халкъа тIахьожама комитета председатела Р. А. САЛАМОВАС.

Пленуме дакъа лаьцараша тешам белар, керда Конституци чIоагIа дегаш айденна тIайийнача Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхоша коммунизм — дунен тIара эггара нийсагIа йола общество хьаеча доккха дакъа юкъехьоргхиларах. Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизар советски общества дерригача доакъошка керда толамаш доахаш белгалдергхиларах.

Пленума балхах йолча отчета кепатохаргъя.

ОКТЯБРА ЮБИЛЕЙНА—ТХА КЪАХЬЕГАМА СОВГIАТАШ

Цу девизагIа арабаьннаб тахан Коммунистически субботнике ерригача республика промышленносте, юрта боахаме, гIишлошъеча, транспорте болх беш бола къахьегамхой. СССР Лакхехьарча Совета сессе керда Конституци чIоагIъяро а сессел хьалха берригача мехко из ювцача хана баьча балхо а дегаш ураоттадаьча столица хьалхалаттача предприятей коллективаша йоаржаяь из инициатива хьал а лаьца, хIара болхло ше-ший производственни участке аравоал. Боккха исторически лоархIам болча событена — Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 60 шу дузача дезача ден халкъо луш дола къахьегама совгIат да таханара Коммунистически субботник.

Тайп-тайпарча организацешкара, предприятешкара, учрежденешкара массехк ди хьалха дена хоамаш ихад редакце субботниках къахьегама коллективаша де лаьрхIа балхаш дуцаш.

• • •

МагIалбикерча халкъа депутатий Совета горисполкома хоам бу: района промышленносте болх беш волча вир эзар совгIа сагах субботнике дакъа лоацаш хургва 3700 саг совгIа. Мехкдаьтта доаккхача, гIишлошъеча, кхыча промышленни предприятешка, массаза а санна, балха ди хургда аьха шоай инициативах; гIулакхера нах, инженерно - технически болхлой производственни а служебни а помещенеш кийчъеш, улицаш, ковнаш цIендеш, гаьнаш йогIаш хургба. Из болх бергба учрежденей коллективаша а.

Совхозашка — юрта боахама массе а доакъошка — балха ди да. Ялат чуэцаш, компаш Iан кийчъеш, кIа дIадувш, лаьтта оахаш — дукха да юртарча къахьегамхой де дезар. «Ударни ди дергда вай субботниках», — аьнна араяьннай дукхагIа йола коллективаш. 2500 совгIа саг ва таханарча дийнахьа района юрта боахаме къахьегаш.

• • •

г. Москверча хьалхалаттача промышленни предприятеша 15 октябре дукха нах юкъе а озаш Октябра 60 шу дизара сийна Коммунистически субботник дара яь инициатива вай республике эггара хьалха хьаллаьцарех я «Красный молот» завод. Шоатта ди хьатIадарга ца а хьежаш шоай сквере керда гаьнаш дIа а йогIаш из цIенъеш хургба цхьабараш. ХIаьта тахан цIенъеш, гаьнашта кIир тохаш цар цхьалха йоаккхаргья шоашта гонахьара моттигаш, къаьстта Маяковски цIерагIара улица. Уж гIулакхаш чакхдоахача дакъа лоацаш хургба завода управлене аппаратерен цехашкара инженерно-технически болхлой — веррига цхьа эзар гаргга саг. ХIаьта ши эзар совгIа саг шоай балха моттигашка къахьегаш хургва. Шоаш болх беш даьккхача ахчах дикка дакъа машара фонде дIалургда заводчанаша.

• • •

Ерригсоюзни Коммунистически субботник чакхдаккхара москвичаша дIаболабаь болам хьаллацара хетаь собранеш кхычахьа санна Грозненски кооперативни техникума хIара курсе а хилар. Цига къамаьл даьча дешархоша, хьехархоша белгалдаьккхар Сийлахь - боккхача Октябра юбилей гаргагIортаро, СССР керда Конституци тIаэцаро шоай дегаш ураоттадаьлга, хьинар совдаькхалга, массаза а санна укх субботнике а шоаш тIатеIIа къахьега лаьрхIа болга.

Верригa а субботнике дакъа лоацаш 550 саг хургва. Цар лерхI техникума тIачIоагIъяь йолча микрорайонерча Кирова цIерагIча проспекта тIеи Дудаева цIерагIча бульвара тIеи наькъаш цIенде, бордюраштa, гонахьа дIаегIача гаьнашта кIир тоха. Цул совгIа, дешархоша цига дIайогIаргья 200 совгIа керда га. Иштта цар кул тоха а керда гаьнаш дIайогIа а лерхI техникума коа-карта.

О. А. БЕЛОУСОВНА (РАТИАНИ) НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИИЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

1977 шера гуйранара гастролеш йолча хана концерташка йоккхача говзалца дакъа лацарахи къахьегамхошта коммунистически кхетам лучеи культурни гIулакх дечеи хьинаре дакъа лацарахи Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота дойла **Белоусов** (Ратиани) Отар Александровича — РСФСР заслуженни артиста, «Человек невидимка» яхача аттракциона кулгалхочоа.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный,
1977 шу, 6 октябрь.

ШЕКАРА СВЕКЛАШ—ПЛАНАЛ СОВГIА

Дика хьийкъай свеклаш укх шера — хIара гектара тIара юкъера лаьрхIача 260 центнер йоал (планал 30 центнер совгIа). Къаьстта дика хьувкъам кхебаьб Бимурзаева Бушус кулгалдеча звенос. План 230 центнер йолаш, хIара гектара тIара 350 центнерал совгIа мерза овлаш чуэц цо ший новкъосташца. ПланагIа чуэца безачул дикка дукхагIа ба Измайлова Ховраси Вайсет Тамареи кулгалдеча звеноша чубахьа хьувкъам а.

Укх шера пачхаьалкхенна 2800 тонн шекара свеклаш дIаяла социалистически декхар тIайийцад совхоза кхаш леладераша. Шоаш лаьрхIар кхоачашдергхиларах бIубенна ба уж. ХIанзлехьа пачхаьалкхенна цар дIаеннай дукха хIама ца эшшаш 2100 тонн мерза овлаш. Кхы 200 тонн дIаелча кхоачашхул цар шера план, хIаьта 700 тонн дIаелча социалистически декхар а кхоачашхул.

Шоай къахьегама толамаш Сийлахь - боккхача Октябра 60 шу дизара хетаду шекара свеклаш лелаераша.

Х. МАГОМЕТОВ.

ЦХЬАН МУГIАРЕ—ДЕ ЛЕРХIАЧУНГА

КЪИЛБАСЕДА КАВКАЗА ВЕЖАРАШХА ЙОЛЧА АВТОНОМНИ РЕСПУБЛИКАША ЛЕЛАЕЧА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ЯХЬА 1977 ШЕРА 9 БЕТТА ИТОГАШ Ю

Чакхбаьннаб юбилейни шера 9 бутт. Къилбаседа Кавказа вежарашха йолча Дагестански, Черсий-Балкхарой, Къилбаседа-ХIирий, Нохч-ГIалгIай автономни республикай къахьегамхошта из ха-юкъ белгала я экономикеи культуреи дегIайоалаеча керда къахьегама толамаш дахарца. «Юбилейни вахта толаме чакхъяккха» яхача девизагIа шерра социалистически яхь а йоаржаяь заводийи фабрикай, гIишлоний, колхозий, совхозий, кхыча организацей коллективаша шоай къахьегама низаш тIадахийтар халкъбоахама планаши Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара сийна тIаийца социалистически декхараши кхоачаш а тIеххоачаш а дара.

Автономни республикашта юкъера социалистически яхь лелаеш къахьегамхоша пайда ийбир дикагIча опытах, хIара республике долаш дола дикагIдар юкъедоаладир, балха цхьаьца йолча участкашка хинна кхоачамбоацараш дIадахара де дезараш дир.

Дерригача советски халкъо а санна, автономни республикай къахьегамхоша Iалаьмате чIоагIа политически кахьегамеи уйла айеннен тIаийцар СССР Лакхехьарча Совета аргIан йоацача сессе КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела, Конституционни Комиссе Председатела новкъоста Л. И. Брежнева яь доклади СССР керда Конституци тIаэцари. Цу документаша наьха кхоллама хьинар кхы а айдаьд. Вежарашха йолча республикай заводашка, фабрикашка, колхозашка, совхозашка, гIишлошъеча къахьегараша чIоагIа къоабал а ю хьал а лоац нов. Л. И. Брежнева доклада тIара выводаши положенеши СССР керда Конституци тIаэцари. ДIабахача нийс бетта вежарашха йолча автономни республикай къахьегамхошта экономикеи культуреи дегIайоалаеча карагIдаьннараш хьахьокх лохехьа.

ПРОМЫШЛЕННОСТЬ

Вежарашха йолча республикай къахьегамхоша мехка планал совгIа еннай дукха итташ миллион сома маьха тайп-тайпара продукци.

Нохч-ГIалгIай АССР промышленни предприятей коллективаша планал совгIа хьаяьй 17,3 миллион сома маьха продукци, хIаьта Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара сийна планал совгIа продукци арахеца аьнна тIаийца хинна социалистически декхараш кхоачаш а даьд. Иштта толамаш даьхад вайца яхье яьннача республикай къахьегамхоша а.

Укх шера 9 бетта дIадахача шера цу ханарчул дукхагIа арахийцай продукци.

Вежарашха йолча республикай мехкдаьттахой, энергетикаш, металлургаш, машинашъераш, кхачан, яйгача промышленноста, кхыча доакъой болхлой лоархIабаьб 1977 шера 9 бетта планах.

Нохч-ГIалгIайчен мехкдаьттахоша 9 бетта планал совгIа 116 эзар тонн мехкдаьттен 20 млн. $м^3$ гази еннай.

1977 шера 9 бетта яхье яьннача республикай заводашкеи фабрикашкеи дикка болх баьб производства эффективность лаккъеш, берригача балха дикал айеш. Из бакъан долаш кхоачашъяьй къахьегама овсарле лакхъяра планаш, болх беча цхьан сага лаьрхIача хьадеш дар дукхагIа да, тоаденнад технико-экономически хьокхамаш.

Автономни республикашка шерра хьаллаьцай «ТIехьаоса предприятеш цехаш, бригадаш, звенош йоацаш бе болх» яха ростовчаний почин.

ТIехьаюса предприятеш хургйоаца болх чакхбаккхарах дикка беркат даьннад. Беттагара беттага, кварталагара кварталага кIезиглуш латт тIехьаюса предприятеш.

Нохч-ГIалгIай АССР сентябра бетта план кхоачаш ца еш цхьа предприяти мара яц. Бакъда хьокхамаш дикагIа да Дагестански АССР. Цига ерригача предприятеша сийленца кхоачашъяьй продукци маьхала яккхара 9 бетта план.

Вежарашха йолча автономни республикай заводашкеи фабрикашкеи шерагIа яржаш латт Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара сийна, юбилейни шера планаши декхараши кхоачаш а тIеххоачаш а дара йола социалистически яхь.

Цу гIулакха увттаю лаьрхIа организационно-технически мероприятеш тIаийду керда доккхагIдола социалистически декхараш. ТIа-тIа биззагIа пайда эц йолаш йолча торонех.

Промышленносто 1977 шера 9 бетта план кхоачашъяр

	Нохч-ГIалгIай АССР	Къилбаседа-ХIирий АССР	Черсий-Балкхарой АССР	Дагестански АССР
Продукци маьхала яккхара план кхоачашъяр	102	101	102	102,9
ДIадахача шера цу ханаца нийсдича валови продукци тIаккхетар	103	108	105	107
Къахьегама овсарлен план кхоачашъяр	101	100,3	100,3	101,8
1976 шера 9 беттаца нийсдича къахьегама овсарле дегIаяр	102	104	102	104,1
Промышленни предприятеш ерригаш	129	144	115	183
Царех: 1977 шера 9 бетта продукци маьхала яккхара план кхоачаш ца яьраш	4	4	1	—

КАПИТАЛЬНИ ГIИРСАШ ДАР

Юбилейни шера 9 бетта автономни республикай гIишлошъераша хьалъяьй производственни объекташ, наха чубаха цIенош, школаш, больницаш, поликлиникаш, берий бешамаши яслеши, кхыйола культурно-бытовой объекташ.

Нохч-ГIалгIайчен подрядни организацеша 9 бетта план 101 процент кхоачашъяьй, лоалахарча республика гIишлошъераша планаш йизза кхочашъяьяц.

Бакъда, бIарча хьанийцача ерригача автономни республикашка паччахьалкхен капитальни вложеней план кхоачаш ца еш йисай.

Дикка ахчаш цисад наха чубаха цIенош деча пайда ца эцаш, хIаьта наха чубаха цIенош дIадалара планаш ерригача республикашка кхоачаш ца еш йисай.

ГIишлошъеча хьалха а санна мела лел долаш дола кхоачамбоацараш дIадоахилга, дукха да хьалде дола а даь чакхдаханза дола гIирсаш, объекташ дIаялара ханаш телхаю, гIирсаш хьалдечара балхаш цхьайолча объекташка дика дац.

Вай республике мела лел лоархIаме объекташ хьалъелга: Грознера быта цIа, гостиница, Казеной Iам тIара тренировочни база; юрта боахама цхьайола объекташ. Халахете а кхоачамбоацараш долаш ба вай лоалахой а.

ГIишлошъеча подрядни организацей коллективаша хIанз чIоагIа тохкаш я 9 бетта итогаш, гIишлошъечара кхоачамбоацараш дIадахара де дезар белгалду.

ГIишлошъерашта юкъе тIа-тIа шерагIа яржаш я Сийлахь-боккхача Октябра даха мадоаггIара накъадахара тIехьара социалистически яхь.

Капитальни гIишлош хьалъяра 1977 шера 9 бетта план кхоачашъяр

	Нохч-ГIалгIай АССР	Къилбаседа-ХIирий АССР	Черсий-Балкхарой АССР	Дагестански АССР
Паччахьалкхен капвложеней план кхоачашъяр	89	91	88	88
1976 шера цу ханаца нийсдича паччахьалкхен капвложенеш	102	112	109	101
Наха чубаха цIенош деча капитальни вложеней план кхоачашъяр	76	90	91	82
1976 шера цу ханаца нийсдича наха чубаха цIенош хьалдечара капвложенеш	90	102	108	102
Наха чубаха цIенош дIадалар	74	75	64	73
1976 шера цу ханаца нийсдича наха чубаха цIенош дIадалар	66	83	114	123
Подрядни организацеша подрядни балхаш шоай низаца дара план кхоачашъяр	101	95	99,7	89

ЮРТА БОАХАМ

Лоалахой республикай юрта боахаме къахьегараша кубански лаьтта леладераша дIадоладаьр хьал а лаьца тIаийцад лаьттанцареи хьайбаи продукци яккхара а паччахьалкхенга йоххара а доккхий социалистически декхараш, юбилейни шу юрта боахам дегIабоалабеча керда толамаш дахарца белгалде гIерт уж.

Колхозийи совхозийи кхашка дика хьувкъадаьд ялаташ. ХIанз массанахьа а хьажкIаш, шекара свекла, баьцадаараш, кхыйола тIехьара культураш чуэцаш я.

Дагестански АССР къахьегамхоша Даьх-нга рапорт деннад паччахьалкхенга ялати кхыйола юрта боахама продукташи паччахьалкхенга йоххара шоаш тIаийца хинна декхараш кхоачандарах.

Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхоша а кхоачашъяьй паччахьалкхенга ялат доххара план.

Хьайбай боахам дегIабоалабеча дикка толамаш даьхад яхье яьнначa республикай фермашка къахьегараша. ДукхагIа даьккхад дулх, шура, фуаш, хьайбай продуктивность айеннай.

Дулх даккхара хьокхамаш дикагIа да Нохч-ГIалгIайчени Къилбаседа-ХIирийчени хьайбаш леладерий.

Нохч-ГIалгIайчен колхозашкеи совхозашкеи укх шера 9 бетта соахка цу ханарчул шура 16 процента дукхагIа яьккхай, хоалуш толамаш даьхад вай лоалахоша а шура яккхара хьокхамаш вайчарел эIамагIа дале а.

Нохч-ГIалгIайчен колхозашкеи совхозашкеи юкъера лаьрхIача цхьан Iаттагара 1689 кг шура яьккхай, из соахка цу хана яьккхачул 192 кг дукхагIа я.

Деттача доахан продуктивноста вай хьайбаш леладераш дукха хIама ца эш. Черсий-Балкхаройчен хьокхамий боарам тIа баьннаб, бакъда дикка тIехьабуе Къилбаседа-ХIирийчен хьайбаш леладерел, цу цхьан хана Дагестански АССР хьайбаш леладерий деттача доахан продуктивность лохагIа я.

ЛоархIам боллаш толамаш даьхад фуаш гулдеча а. Ерригача республикай хьайбаш леладераша сийленца кхоачашъяьй паччахьалкхенга хьайбаши оалхазараши доххара планаш, хIаьта хьайбаш шура, фуаш, тха доххара хьокхамаш лоалахойчарел лакхагIа да Нохч-ГIалгIайчен хьайбаш леладерий.

Черсий-Балкхаройчен хьайбаш леладераша кхоачашъяьяц паччахьалкхенга фуаш доххара 9 бетта план.

Планаш кхоачаш а тIеххоачаш а яь, хоалуш дукхагIа йийцад хьайбаш, оалхазараш, шура, фуаш. Шура эцара хьалхара моттиг Нохч-ГIалгIайченга я, фуаш эцара — Къилбаседа-ХIирийченга.

Вежарашха йолча республикай хьайбаш леладерий ерригa торонаш йолаш я Сийлахь-боккхача Октябра сийленца накъабаха а юбилейни шу дика чакхдаккха а. ДIабахача 9 бетта цу гIулакха дика лард еллай.

Хьайбаш леладераша дIахо толамаш дахара керттерадар да чIоагIа доакъара база кийчъяр. Нохч-ГIалгIай АССР-е дIадахача шерачул дукхагIа кийчъяьй йол — 17 процент, сенаж 12 процент, баьца хьоар — 25 процент, силос 1,5-ззен. Лоалахарча республикай хьайбаш леладераша а йоакхо яьй Iанна кийчо дика яра.

1977 шера 1 октябрь тIаккхоачаш колхозашкеи совхозашкеи хьайбай продукци яккхар

	Нохч-ГIалгIай АССР	Къилбаседа-ХIирий АССР	Черсий-Балкхарой АССР	Дагестански АССР
ДIадахача шера цу ханаца нийсдича дулх даккхар процентех	122	126	118	109
ДIадахача шера цу ханаца нийсдича валови шура яккхар процентех	116	109	106	108
Кхоабача цхьан Iаттагара шура яккхар — кг.	1689	1964	1743	1401
ДIадахача шера цу ханица нийсдича котама фуаш гулдар	107	123	100,6	117
Колхозашкеи совхозашкеи яккхача цхьан котама тIехьа гулдаь фуаш	119	116	123	134

1977 шера 1 октябрь тIаккхоачаш хьайбай продукташ кийчъяра план кхоачашъяр

	Нохч-ГIалгIай АССР	Къилбаседа-ХIирий АССР	Черсий-Балкхарой АССР	Дагестански АССР
Кхы тIа а енна задани а лоархIаш боахама ерригача категорешка хьайбай продукташ кийчъяра план кхоачашъяр:				
Хьайбаши оалхазараши	102	100	100	101
Шура	112	100,2	102	107
Фуаш	126	100	86	113
Тха — шера задани	104	100,6	103	96
ДIадахача шера цу ханаца нийсдича хьайбай продукташ кийчъяр:				
Хьайбаши оалхазараши	117	124	123	110
Шура	115	109	107	109
Фуаш	123	127	92	112
Тха	103	103	114	102

ТОРГОВЛИ

Лоалахарча республикай торговле болхлоша, берригача къахьегамхоша санна, доккхий социалистически декхараш тIаийцад юбилейни шера. Цар дош деннад товарооборота план кхоачаш а тIеххоачаш а е, наха гIулакх делга тоаде, торговле культура айе, торговле керда, дикагIа йола формаш эргайоахаш тоае а дегIаккхувла а.

Ерригача республикаша тIеххоачашъяьй юкъарча товарооборота а, розничны товарооборота а, общественни кхачан оборота а планаш.

Нохч-ГIалгIайчен торговле болхлоша бахача нахага соахка цу хана дехкачул 5 процент дукхагIа товараш дехкад.

Торговле болхлошта хьалхашка латт доккхийи бехктокхамеи декхараш.

ХIанз а кхоачашдеш дац цхьадола промышленни товараш наха мел эш хулийтилга, долаш да кхыдола кхоачамбоацараш. Уж дIадаха хьажа беза уж.

1977 шера розничны товарооборота план кхоачашъяр

	Нохч-ГIалгIай АССР	Къилбаседа-ХIирий АССР	Черсий-Балкхарой АССР	Дагестански АССР
Паччахьалкхени кооперативни розничнии товарооборота план кхоачашъяр — еррига	100,2	100,9	101	101
цунца:				
розничнии товарооборот	100,1	100,8	101	101
Общественни кхачан товарооборот	100,8	101	102	103

БЫТОВОЙ ГIУЛАКХ ДАР

Бахача наха бытовой гIулакхаш дара 9 бетта план кхоачашъяьй ерригача вежарашха йолча республикашка.

Из отрасль дегIаахара хоалуш йола белгало я бытови гIулакхаш делга сихха алсамдоалаш долга.

Нохч-ГIалгIайчене бытовой гIулакхаш делга дIадахача шера цу ханаца нийсдича 7 процента, цунца юрташка 18 процента лакхденнад.

Лоалахарча республикай городашкеи юрташкеи дегIаякай цу отрасла материально-технически база, наха дикагIа гIулакхаш дара йола мероприятеш чакхъяьхай. Дукха хIамаш даьд быта служба шеръеш а.

Къахьегамхой хIара деннара хьашташ кхоачашде дезача цу лоархIамеча отрасле хIанз а дукха кхоачамбоацараш да. Эггара хьалха из доагIа юрташка бахача наха деча гIулакхашта. Быта служба болхлой деккар да уж кхоачамбоацараш сихха дIадахар, къахьегамхошта гIулакхаш дикагIа дар. Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара цIейна юбилейни шера планаши тIаийца социалистически декхараши сийленца кхоачаш а даь накъабахар.

1977 шера 9 бетта бытови гIулакхаш дара план кхоачашъяр

	Нохч-ГIалгIай АССР	Къилбаседа-ХIирий АССР	Черсий-Балкхарой АССР	Дагестански АССР
Бытови гIулакхаш дара план кхоачашъяр — еррига	101	100,9	104	103
цунца:				
городашка	99,0	100,4	104	104
юрташка	107	102	103	102
ДIадахача шера цу ханаца нийсдича бытови гIулакхаш дар — дерригаш а	107	107	109	108
цунца:				
юрташка	118	108	110	111

Укх деношка Грознерча производственни швейни объединене дIайихьар болхлочун говзала конкурс. Конкурсе дакъаловцаш мел хиннараша гойтар шоай йоккха говзал, теоретически кхетам, хьаькъал.

Цу конкурсе хьалхара моттиг яьккхар № 1 йолча цеха швеяс Цолоева Фатимас, шоллагIа моттиг йийкъар № 2 йолча цеха швеяс Кондратенко Валентинаси, ялхагIча цехерча швеяс Муртазалиева Алиатуси, кхоалагIча моттиге я шоллагIча цеха швея Иванченко Евгения.

Конкурсе кеттбаьннараштa делар ЦIе лентэш, грамоташ, мах бола совгIаташ. ХIаьта цига дакъа мел лаьцараштa елар памяти сувенираш.

СУРТА ТIА: болхлочун говзала конкурсе коттъяьнна Цолоева Фатима.

Н. КОБИАШВИЛЕ сурт.

Дагестански АССР Казбекски района «Дружба» яхача колхоза механизатораш сихдаь Iан кIал ялат дIадувш ба.

СУРТА ТIА: групповой хьисапе ялат дIадуаш я агрегаташ.

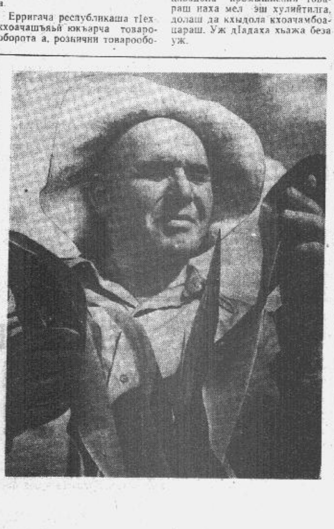

СУРТА ТIА: Къилбаседа-ХIирийчен цIи хеза хьажкIаш ледаер, Социалистически къахьегама Турпал Албегов Харитон. Цо хьаьда ха а йоацаш хIара шера 80 центнерагара 100 центнерага кхаччалца йола хьажкIаш чуихь хIара гектара тIара.

Ф. МАМОНТОВА сурт.

БЕЛОРУССКИ ССР. ХIара шу тIехьагIа ший производственни мощностгаш совйоахаш хьайоагIа Магилевски синтетически хьовса боаккха комбинат — В. И. Ленина цIерагIча «Химволокно» объединене керттера предприяти. 1976 шера арахецаргда укхаза 50 эзар тони белорусски лавсан. Планал совгIа из арахеца лаьрхIад 1300 тони. Цу ловсанах хьае йиш я маIача каьха 2,5 миллион костюм.

Предприяте коллектив хадданза йоакхо еш я продукце дикагIа хилийтара. Цун кхойтта тайпара продукци — ерригача продукце 22 процент — сийлен пхи са барг тIалатташ арахец.

СУРТА ТIА: контролер комсомолка Яскевич Валентина паччахьалкхен дикала Знак енача кийчача продукцена юхе.

Н. ЖЕЛУДОВИЧА сурт. ТАСС фотохроника.

Партийни организацешка отчеташи хоржамаши

Балха толашагIа йола методаш юкъекхувла

Нохч - ГIалгIай гIишлошъеча управлене аппарата партийни организаци 50 коммунистах латт. Царех дукхагIбараш керттера специалисташ, службайи отделийи кулгалхой ба. Кхетадеш да эзараш нах чубоагIача коллектива толам боаккхилга организаторски къахьегамен дешаш къоастадеча цар шоашкара гойтача хьинарах, деналах, гIулакх кIоарга довзаш хиларах тийша долга.

Укх тIеххьарча шерашка гIишлошъеча управлене балха дика эргалонаш хиннай. Из къаьстта холуш да иттлагIча пятилетке. 1976 шера коллективо тIагIертта къахьегар бахьан долаш эггара хьалха 50 миллион сома маьха балхаш де аьттув баьлар цар. ДукхагIа теркам тIаахийта баьннаб наха чубаха цIеноош хьалдара. Пятилетка хьалхарча шера 136 эзар квадратни метр цIеноош хьалдаьл е планал 2 эзар дуккагIеи 1975 шерарчул дикка тIехь.

Партийни организаце даим терко еш хиннад шоай производственни база дегIайоалаяра, гIишлошъеча производства технологи эргаяьккха тоаяра, я керда техника балха юкъейоалаяра, къахьегамах прогрессивни хьисапе мах телара дешаш.

Беркате хилар коллективана юбилейни шу а. Дукха ха йоацаш хиннача Нохч-ГIалгIай гIишлошъеча управлене аппарата отчетно - хоржамий собране доклад яьча партбюро секретара А. П. Винниченкос белгалдаьккхар генподрядах йола бархI бетта план соахка цу юкъа даьчунна нийсйича 107,4 процентан шоай низаца ер 104,4 процентан тIех хилар. Управлене цу юкъа пайда а беш болх баьб, кIезигъеннай шоай планех лоархIа ца ю подразделенеш.

Бакъда, гIишлон - монтажни организацей коллективаша, партийни профсоюзни организацеша болх тоабара даькъе лаьр кIезига дене а хIанз а балха юкъера цхьадола лоархIаме кхоачамбоацараш дIадаха вIаштIехьдаьннадац.

Партийни организаце, управлене кулгалдеча болхлоша, балха дикал теркал а ца еш, мичча тайпара план кхоачашъе гIертаршиша боагIаш бола къовсам лоаттабац. Доклада тIа белгалдоаккхар коммунисташа нн. Исмаилова — управлене начальника, Вороновича — керттерча инженера, Алейникова — начальника заместитела, Селезнева — керттерча инженера заместитела гIишлоннйи предприятейи кулгалхошкара балха дикал лакха хилийтара, производственни технологически дисциплина телхаераш бехктокхаме озара доагIар дизза хьадехаш ца хилар, ерригача коллективашка кхоачамбоацараш ловргдоаца хьалаш хьадаран гIишлошъяра лакха квалификаци йола болхлой кадраш кийчъяран де эшаб деш ца хилар.

ГIишлон объекташ сихагIа болх бе йолаялийтара, гIишлошъеча къахьегама овсарле лекхъяра чIоагIа пайдане гIулакх долга хьахьеккхад балха дикагIйолча методашен къахьегамах мах телара прогрессивни формашен. Бригадни подряд — гIишлошъеча производства лохерча звеньяшта кулгалдара толашагIйола форма. По объекте деш долча дерригача балхех бола бригада коллектива бекктокхам лакха хулга Iалашду.

СССР промышленни гIишлошъеча Министерства заданегIа къахьегамах аккордни мах телар 80 процента, аккордно-премиальни 57 процента дIачIоагIде дезача мотте хьалхарча ах шера из гIулакх 71,6 процентан 55,2 процентан чакхдаьккхад укхаза. Цу юкъа бригадни подрядагIа болх бу бригадаш 37-га дIаккхьчар, планагIа йоагIараш 40, тIайдача декхарех лаьрхIараш 41 хиннача мотте. Хозрасчетах болх бе яьннача бригадаша баь болх 4862 эзар сома маьхка хилар. Юкъера лаьрхIача хIара болх бечо ший задани 106 процент кхоачашъе карагIдаьлар, кхом бир 12090 сага-ден.

Из дерргга ишта доллаше а балха цу ловрхIамеча гIулакха лерттIа йоакхо ца ю гIишлонмонтажни управленейи дIаюха лелача механизированни колоннайи кулгалхой кхы а болаш ба. Укх шера март бетта «ГIишлошъеча управлене подразделенешка къахьегамах прогрессивни мах телара формаши балха хьалха латта методаши юкъекхувларах» яха дош дувцаш собрани чакхъяьккхай партбюрос. Цу хьакъехьа доклад йир управлене керттерча инженера И. Н. Вороновича. Нига белгалъяьхар бригадни подряд балха юкъейоалаяра хоадам бола мероприятеш. ХIанз парторганизаци администрацин уж кхоачашъяра къовсам лоаттабеш я.

Отчетно - хоржамий собране къамаьл даьча управлене начальника нов. Исмаилова докладчико белгалдаьккхар дIахо доашхаш къамаьл дир.

Нов. Исмаилова коммунистий теркам тIаззар 1978 шера кийчо хIанзза а шерра дIайолае езаш хилара. Графикаш, проектно - сметни документаци ший ханнахьа оттадаь ца доахе вIаштIехьдаргдац гIишлош хьалъяра гIулакхаш лерттIа леладе.

Докладчика а цул тIехьагIа къамаьл даьчар я дукххаза белгалдоахар управлене коллективо укх шера холуш дикагIа къахьийга дале а генподряда бархI бетта план 94,8 процент мара кхоачаш ца яьлга. ДIалахийта дезар 35549 эзар сом долча мотте цу юкъа пайда ийцар 33692 эзар сом мара дац.

Болх юхабийттача керттерча бахьанех цаI да гIишлошъеча управлене кулгалхошо объекташта, заводашта эшаш йола гIишлон материалаш — хьу, металл, турбаш — хан-ханнахьен эшача боарамен лоаттаяйтара лерттIа йоакхо ца еш хиннилга.

Управлене хIанз а Iалашдаьдац гIишлон - монтажни балхийи материалаши конструкцеши лоаттакреи графикаш кхоачашъелга закон а хинна дIаоттилга.

Партбюроси коммунисташеи доагIар дизза хьа ца дехари тIахьожам мела лоаттабари бахьан долаш гIишлон-монтажни балхаш лоха дикал йолаш хьадеш, паччахьалкхен стандарташ, изделеш хьаьйра проекташ а технически бокъонаш а телхаеш моттигаш хул. Къаьстта лоха дикал йолаш хул наха чубаха хьаду цIеноош. Из бахьан долаш хьалъяь яьннай яха объекташ эксплуатаце дIаяла йиш йоацаш дукха ха йоаю. Иштта, хьалхарча ах шера «дикей», «тIехдикей» оценкаш а луш дIаенна объекташ 22-ех 15 мара яц е 68 процент.

Собране дуккхачар вонца бийцар материально - техническя Iалашон служба болх. Цар хIанз а Iалашдаьдац, шоай ханнахьа гIишлонашта эша материалаш лоаттаелга. Уж дешаш кIезига дийшадац тайп-тайпарча коллективай собранешка, кулгалхой совещанешка, бакъда хIанзалца гIулакх хайра эргадовлаш дац. Цу даькъе гулбеннарашка тешам болийташ дар ЧИУС начальника заместитела А. Н. Зубкова къамаьл. Цо аьлар, хIанз производственно - технологически комплектаце ший болх дикка тоа а баьб, хIаьта дIахо йодача хана гIишлош материалаща Iалашъяра гIулакх дикагIа вIаштIехьдоаккхилга Iалаш а даьд, аьнна.

В. ЕВДОКИМОВ,
«ГIишлошъер» яхача дуккха тиражни газета редактор.

ДИКАЧА БАЛХАЦА НАКЪАГIОРГДА ЦIЕЙНА

Лоацаача хана — балха 20 дийнахьа — хьажкIаш чуийца яха дош деннад тха механизатороша укх шера. Массехк шу хьалха цу юкъа болх чакхбаргба аьлча-теша хала дар. Ипатовций методагIа оаха вIашагIъеллай чуэцара - транспортни отряд. Цуцца я йиъ группа. Хьалхарча группа декхар да ялат чуэца кхаш кийчделга. Цу группе лаьрхIа эргаьккха ши комбайни цхьа автомашинеи я. Цар кхай йистошкара хьажкIаш хьокх, кха декъяш мулаш доах.

ТIаккха кхай тIа йоалла отряда керттера йола ялат хьокха группа. Кхо звено я цунца, хIара звеноца кхо комбайн а йолаш.

ХьажкIаш а гIаламий каг а дIакхахьа транспорт я. Из я кхоалагIча группе чуйоагIаш.

Мукъадаьннача кхай тIа дIахо эша гIулакх ду йиълагIча группа. Шин сменагIа бу цо болх. Эггара хьалха дискованию, цул тIехьагIа кIоарга оахам ду, макхаш доах.

Иштта ба отряда керттера болх. Бакъда, царел совнагIа а хул де дезараш. Уж ду совлен йолча звеноша. Еха техника тоаеш я мел эшачунца Iалашъяь автомашина, сменагIа болх беш шиъ слесари шиъ мастер-наладчики а волаш.

Верриrа а 120 саг ва отряде. Болхлошта культурни а быта а гIулакх деча звенона чубоагIа общественни организацей викалаш, агитбригада доакъошхой, говзал йола повараш.

Балха ткъа дийнахьа чуэца езараш 1000 гектар хьажкIаш я. ХIара гектара тIара юкъера лаьрхIача доал 34 центнер ялат. Цхьайолча моттигашка дукхагIа а я, тIехьагIа из цифра лох ца лойя.

Укхаза хаттар хьалхашка отт: торо хургйий-теш иззал ялат дIалостаде? Хьатта дукха Iовргйий-теш уж чакхъяха а ца кхувш?

ХьажкIаш фуалйоахаши уж цIенъеши ши лини я хьатта, дийнахьа а бус а болх беш.

Кхай тIара хьажкIаш хьакхухьача наькъашка, ялат цIена чуэцарга хьожаш ба халкъа тIахьожама группай членаш, комсомольски «прожектористаш».

Социалистически яхь шерагIа йоаржаяра гIулакх, котбаьннарашта лургдолча материальни а моральни а совгIатий боарам хьалхе а белгалбаьккхабар колхозе. Заданел совгIа чуийцача хIара гектарах совлен алапи лу. Цул совгIа дикагIйола звено белгалйоаккх 50 сом ахча даларцеи карара кара тела цIе вымпел яларцеи.

Цу тайпара оттадаьд чуэцара кхаш кийчдеча, ялат дIакхухьача, кхыча звеношка къахьегарашта совгIаташ далар а. Нагахьа тахан къонача механизатора кхычарел тIех хьажкIаш хьатта хьаяхье, сарахьа цун дас-нанас колхоза цIерагIа яйта из дяькъала вувца телеграмма эц. ХIаьта да котваьлча дезалашка кхаъ боаккх телеграммаца.

Къаьстта боккха пайда луш гIулакх да социалистически яхье баьккха толам массанена дIабовзийтар. Колхозе арадувлача газето, фотогазето, станичнн радиос цахалдаш хоамаш ду балха хьакъехьа, ювц хьалхе лелаериий опыт.

Сийлахь - боккхача Октябра 60 шу дизара юбилейга долхаш, тха коллективо дош деннад 2600 тонн хьажкIаш Даьхенна дIаяла. ДIаеннай 830 тони. Дош кхоачашде тхога шортта торонаш я. Цуна тешал ду дикагIболча механизаторий хьокхамаша а. Масала, Грищенко Михаила 204 тони хьажкIаш чуийцай ший агрегатаца итт дийнахьа, Синчинов Николая ийцай 192 тони. Ца хаддаш хьажкIаш хьокхаш 9 агрегат я. Таханарча денга чуийца яьннай 410 гектар.

ТIехьадаха болабаьб оаха болх хьажкIаш кхаьча ца хиларах. Цу тIа юкъе лелхача йоачаша а ю новкъарле. ХIаьта а колхоза механизатораш шоаш денна дош бакъдара низ кхоберrболаш бац—тхо дикача балха хьокхамашца гIоргда Октябра цIейга.

П. БОБРОВСКИЙ,
«Путь к коммунизму» яхача Сунженски колхоза керттера инженер, чуэцара - транспортни отряда начальник.

ДИКАГIБАРАШЦА НИЙСЛЕ!

УКХ ШЕРА ИИС БЕТТА ДИКАГIА БАЛХА ХЬОКХАМАШ ДАЬХА ДОЯРКАШ

(ХIара Iаттагара яьккха шура — килограммаш)

Астамирова М. — «Путь к коммунизму» яха колхоз, Сунженски район 3738
Умхаджаева М. — «Горец» яха совхоз 3664
Хажбахмадова З. — «Юбилейни» совхоз 3599
Моисеева А. — «Путь к коммунизму» яха колхоз, Шелковски район 3555
Хабилаева М. — «Горец» яха совхоз 3243
Накаева Х. — «Горец» яха совхоз 3178
Умарова В. — «Джалка» яха совхоз, Шалински район 3096
Лабазанова Х. — «Россия» яха совхоз, Наурски район 3065
Джамбулатова Н. — «Куларински» совхоз 3017
Пронина А. — «Путь к коммунизму» яха колхоз, Шелковски район 2988
Абакарова К. — «Куларински» совхоз 2986
Гайдербекова Н. — «Путь к коммунизму» яха колхоз, Шелковски район 2916
Сурхаева М. — «Куларински» совхоз 2894
Магомедова С. — Ленина цIерагIа колхоз, Шелковски район 2890
Магомедхаджиева Х. — «Путь к коммунизму» яха колхоз, Шелковски район 2871
Мусханова У. — «Дружба» яха совхоз 2868
Картоева А. — «Советски» совхоз 2850
Курмахадова К. — «Россия» яха колхоз 2841
Мадаева М. — «Верхненаурски» совхоз 2800
Шавова З. — «Красный пахарь» яха колхоз, Шелковски район 2781
Душиева З. — «Коминтерн» яха колхоз, Шелковски район 2773
Ибрагимова Л. — «Гикаловское» ОПХ 2770
Абакарова П. — «Путь к коммунизму» яха колхоз, Шелковски район 2769
Бадуева Б. — «Горец» яха совхоз 2735
Ичиева Б. — «Путь к коммунизму» яха колхоз, Сунженски район 2718
Муртазалиева Н. — «Путь к коммунизму» яха колхоз, Шелковски район 2711
Нурчиева Х. — «Путь к коммунизму» яха колхоз, Шелковски район 2710
Самокрутова Е. — Ленина цIерагIа колхоз, Наурски район 2705
Олигова М. — «40 лет Октября» яха совхоз 2689
Капустина В. — «Червленски» колхоз, Шелковски район 2676
Закриева Л. — «Красный пахарь» яха колхоз 2669
Губанова Р. — Ленина цIерагIа колхоз, Грозненски район 2669
Акбернова А. — «Коминтерн» яха колхоз 2652
Шахбулатова Р. — «Грозненски молочни» совхоз 2630
Закараева Л. — Ленина цIерагIа колхоз, Наурски район 2627
Исраилова К. — «Южный» яха совхоз 2610
Абдурахманова У. — «Путь к коммунизму» яха колхоз, Шелковски район 2603
Алжигайханова З. — «Красный пахарь» яха колхоз 2602
Дукаева М. — «Верхненаурски» совхоз 2600
Турпуханова Я. — «Путь к коммунизму» яха колхоз, Шелковски район 2591
Мусаева Д. — «Красное знамя» яха колхоз 2590
Гайрбекова А. — «Красное знамя» яха колхоз 2590
Ичиева С. — «Путь к коммунизму» яха колхоз, Сунженски район 2587
Хамзатова М. — «Путь к коммунизму» яха колхоз, Сунженски район 2585
Халипова К. — «Терски» совхоз 2582
Мажидова Ч. — «Терек» яха совхоз 2581
Мизякаева А. — «Красное знамя» яха колхоз 2567
Шундалова П. — «Путь к коммунизму» яха колхоз, Шелковски район 2567
Саипова Д. — «Куларински» совхоз 2565
Аушева Т. — «Маяк» яха совхоз. 2564
Читомирова Х. — «Грозненски молочни» совхоз 2560
Мурадова Т. — «Восточня» яха совхоз 2544
Джамбетова З. — «Красное знамя» яха колхоз 2528
Ибрагимова Б. — «Терски» совхоз 2522
Яхъяева Т. — Ленина цIерагIа колхоз, Шелковски район 2500
Музаева Я. — «Атагински» совхоз 2500

НГIАССР ТРАНСПОРТА ЗАСЛУЖЕННИ БОЛХЛОЧУН СИЙЛЕН ЦIИ нов. А. А. ЦОРАЕВНА ЯЛАРАХ ДОЛА
НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

У К А З

Машиннакъа транспорт дегIайоалаеча дика хIамаш карагIдувларах Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика транспорта заслуженни болхлочун сийлен цIи лойла **Цораев** Андрей Александровича — Гудермес яхача машиннакъа станце вокзала начальника.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.
гор. Грозный,
1977 шу, 29 сентябрь.

НГIАССР ИСКУССТВА ЗАСЛУЖЕННИ ДЕЯТЕЛА СИЙЛЕН ЦIИ нов. Р. В. ТРЕТЬЯКОВАЙНА ЯЛАРАХ ДОЛА
НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

У К А З

Дуккхача шерашка беркате болх барахи кагирхой коммунистически уйла йолаш хьалхехебеча хьинаре дакъа лацарахи Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика искусства заслуженни деятела сийлен цIи лойла **Третьякова** Роза Викторовнана — телевиденеи радиовещанеи комитета режиссера.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.
гор. Грозный,
1977 шу, 29 сентябрь.

НГIАССР КУЛЬТУРА ЗАСЛУЖЕННИ БОЛХЛОЧУН СИЙЛЕН ЦIИ ЯЛАРАХ ДОЛА
НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

У К А З

Физически культуран спортен даькъе дика хIамаш карагIдувларах Нохч - ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика заслуженни болхлочун сийлен цIи лойла

Альтемиров Дика Михайловича — ДСО «Урожай» яхача республикански Совета председатела.

Багаев Дэги Имрановича — НГIАССР Министрий Советерча физически культуран спортен комитета воккхагIволча тренера.

Иванов Вячеслав Васильевича — ДСО «Спартак» яхача республикански Совета председатела.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.
гор. Грозный,
1977 шу, 29 сентябрь.

КХОАНА—КХАЧАН ПРОМЫШЛЕННОСТА БОЛХЛОЙ ДИ

АЛА А ДОАГIАШ ОАЛА БАРКАЛ

Фоторепортаж

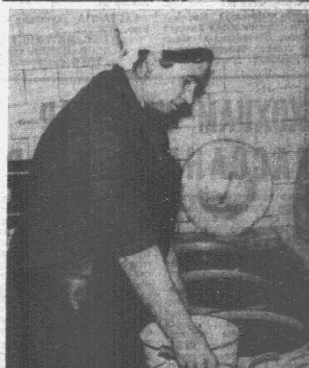

«Лимонад», «Iажех даьккха хий», «Кхорий сок», «Боалех даьккха хий» — цу тайпара тIаяздаь каьхаташ доахка шуьшаш вайна каст-каста го йиш я республика дуккхача тикашка.

Эггара хьалха цу каьхаташка хьеж хий эша баьхкараш. Нагахьа санна цу тIа «Старогрознефть» НГДУ ОРС яха дешаш яздаь дале цар дукха уйла а ца еш дIаэц из. Оалаш хоз:

— Хьаял сона пхи шуша, итт шуша, пхийтта шуша...

Цхьабараш цецбаьле бIарахьеж из фу хий да-теш яхаш. ТIаккха дагадох дика децаре наха а мича ийдергдар из. Цар а эц наха къерда хий. ШоллагIча дийнахьа...

— Хьаял сона итт шуша, — из яхар хул духхьашха, цу хи чам кхийттар.

— Баркал шоана! — дIавода хий тийцар.

Хьалха вай, ма-аллара, цIи хеза хий кийчду алкоголь шийца йоаца малар арахецача мехкдаьттеи гази йоаккхача «Старогрознефть» управлене ОРСа цеха коллективо. 1 миллиони 150 эзара шуша хий арахеца дезача 9 бетта цар арахийцад 1 миллиони 50 эзари шуша.

Цу цеха коллективах дувца дукха дар. Бакъда, хIанз сона хетачох, бакъахьа хургда тха штате воацача фотокорреспондента Хакиев Султана сурташка хьежача.

Селхан баьча балха итогаш еш вагIа, укхаза 8 шера болх беш вола цеха начальник новкъост Яндиев Нураддин (лохерча сурта тIа), шушаш чу ший боарамагIа хий дотташ я дозировщица говзал йола Астамирова Билат (аьттехьа латтар). Цо хий чудетта шушаш дIакъовл аьшка гермешпа Данаева Тамаре (эрдехьара яр); цеха эша бедал — сироп цахаддаш лоаттаю дикагIа йолча болхлоех цаI лоархIача Винчаева Зинас.

Х. ГАЛАЕВ.

Дего хержа говзал

«Ялат дIадув, хьалкхеду, чуэц, тIаккха заводе кхоач, цох цига тайп-тайпара маькха изделеш арахец. Фо я хий а санна эш сага маькх. Миллионаш болча ахархойи болхлойи хьацар да цунца. Вайх хIаране дика кхетадой-хьогI цар къахьегамах даьнна беркат мел доккха да. Зийнадий оаш? ХьалгIетте мара атац саго маькх. Цун чIоагIа сий лар, сага дего из хьамсара лархIар хургда-кх из, нагахьа санна иштта ала йиш яле».

Доккха да цу дешай маIан, боккха ба цар чулоацам. ХIаьта уж хозахета алаизар соца къамаьл деш Грознерча маькх еча комбината бракера Борова Лизас. Ший говзалах, ше болх беча предприяте болхлоша арахецача продукцех доккхал деш доладаьдар цо из къамаьл.

Вешта маькх ечар профессех ала а доагIа эггара сийдолчарех цаI я из аьнна. Бакъда, ше говзал хоржаш цу гIулакха дукха терко яьяцар Лизас. ХIанз санна коллективо ший сий дергдий, ше лоархIаргйий хацар цуна.

Борова Лиза комбинате балха ена ха дика дагайоагIа цунца болх бечарна. Вешта хьалхара деноош дагардалац Лизайна шийна а.

...Итт шу хьалха дар из. Юкъера школа чакхъяьккхача вай ювцача комбинате балха отта ера Борова. Хала дар хьалхарча деношка: цхьаккха говзал йоацаш яр йоI. Цига болх ца бе соцадир цо. Из дIааьлар мастерга Мнацакановга я.

Дуккхача шерашка комбинате болх беш Iоаьча опытах хоара мастера хало ца ловш из дIаяха безам болаш хилар. ИнIий дог тохадолийташ дар цо пхьан дийнахьа цунга даь къамаьл. Из ди дар цун вахаре къахьегама никъ хержар...

«ХIама дергдац, Лиза, хало ца Iайшачоа атто яйнаяц хьона. Шаьр а енна хьо дIаяхача иштта хетаргдац хьона, каяргья массанахьа. Керда еттача маькха чамал дикагIа фу хургда! Вай къахьегам ба хьона цунца», — йоахар Мнацаканова.

Цу дешаша хийцар Лизай уйлаш. Маькх йоттача говзалах болх бе оттайир из мастера. Цкъаза маькх йоагаеш, брак еш моттигаш а нийсъелар хьалхарча деношка.

Бакъда, мастера а бокххагIболчар а деча гIо-новкъостало тешайора Борова. ХIара дийнахьа яхар санна лакхлора цун говзал, цунца цхьана йIаьхегIа хулар опыт. Цунах доккхал дора массане. Иштта дIадахар ворхI шу. ЙиълагIча разрядага кхачалца лакхъелар цун говзал а.

ХIаьта а цунах кхоачамбацар Лизас. Комбинатерча мехкарашца цхьана кхачан промышленноста Московски заочни техникуме деша а яха из толамца чакхъяьккхар. Дукха ха ялалехьа ленински парте сийдолча мугIарашка дIайийцар.

ДиълагIа шу да Боровас комбината лабораторе болх бу. Из бракер я. Предприяте цхьоалагIча заводе арахецача продукцена тIахьожам лоаттабу цо. Маькха формага, чамага, дозалга хьож... ТIаккха укхазара мах беча организацешка дIайода...

Аттачарех бац Лизай а цун новкъостий а къахьегам. Дийнахь а бус а, сменах хувцалуш, къахьегама вахте латта беза цар. Ший тайпара, боккха сакхетами теркон эшаш, чоалхане ба бракера болх.

— ЧIоагIа дика оамалаш йоаххаш саг я коммунист Борова, — дувц партбюро секретара Харченко Любовь Константиновс, — боккха ба къахьегамцара, нахацара цун безам. Iимерза я, эхь-эзделах хьалйиза я.

Цу деррингеша торо хилийтай цун комбинате хьалха латтачар мугIаре отта.

Лизас ма-аллара «комбината дог да» из болх беш йола лаборатори. Йоккха яц цун коллектив — 28 саг. Уж ба лаборанташ, бракераш... Цар деча тохкамаша, тIахьожамо вахар лу кердача продукцена, из дика е во я къоастаде торо хулийт.

Борова Лизас дукха болх бу шоай продукци лакхара дикал йолаш хилийтар духьа. Из массаза болхлошта юкъе го йиш я. ХIаьта дувца, хьехамаш де йиш йолаш я бракер. Цун хIара дош, баь хьехам бокккхача безамца тIаэц къоначар.

— «ХIара балха денна — дикала Знак!», «Юбилейни вахта толаме чакхъяккха» яхача девизах социалистически яхь дIахьоча тха коллективе ший цIи дIахазийтай Лизас. Цу яхье кхычарна масал гойташ болх бу цо, яхьа сийг летабу,—дувц дIахо нов. Харченкас.

Лабораторе толамца къахьийга Iац Лиза. Из хьинаре дакъа лоацаш я юкъарча балхах. ВЛКСМ Грозненски городской комитета член я из. Города а цунца цхьана ше болх беча комбината а комсомольцийн кагирхойн вахара терко ю цо, царна эша гIо-новкъостал ду.

Борова Лиза Ленински райсовета халкъа депутат я, кхоалагIа хержай из цига. Цо дукха низи хьинари дIалу харжархой наказаш кхоачашдеча. Къаьстта дукха болх бу ше юкъейоагIача торгово-кхачан комиссе, тикай, столовей балхага хьож. Цар коллективаша бахача наьха хьашташ дикагIа кхоачашдара тIаберзабу болх.

СССР Лакхехьарча Совета аргIан йоацача вордIлагIча сессе материалаша, цу сессе тIайийца Конституци дег тIара къоабалъю, берригача советски наха санна, комбината болхлоша а. ДIахо йодача хана кхы а дикагIа болх бе хьинар айдаьд цар цу боккха лоархIам болча документаша.

Ийс бетта план диъ ди хьалха кхоачашъяьй комбината коллективо. Итт бетта план а дикка ханал хьалха чакхъяккха соцам баьб цо. Октябрал хьалхарча цу къахьегама вахте шийгара доагIа дакъа юкъехьу коммуниста комбинате бракералла болх беча Борова Лизас.

Кхоана вай мехка дездеча цIейна — кхачан промышленноста болхлой денца — из даькъала а ювцаш ловца боакх вай: вахаре аьттув балба хьа, Лиза, аьнна.

Р. ЦОЛОЕВ.

УЗБЕКСКИ ССР. Узбекски хореографически искусства керда оагIо хьайиллай Паччахьалкхен «Бахор» яхача халхара ансамбло. Из безаме тIанийцай Инде, Ливане, Финлянде, Франце, Чехсловаке зрителаша. Ансамбла репертуаре бIаь совгIа халхар да.

СУРТА ТIА: халха ювл «Бахор».

С. МИТЕЛИЦЕИ, Г. ПУНЕИ сурт. ТАСС фотохроника.

КХОХКАМ КIАЬДБАР— МАССАНЕ ДЕКХАР

Машар эшаш ба Гаргарча Малхбузе йиша ца Iеш массе а моттигашка, из безаш ба масса мехкашта. Цудухьа чIоагIа сатувсаш хьеж машар безаш йола общественность ООН Генеральни Ассамблея XXXII сесси балхага.

Дуьненан халкъашта юкъерча гIулакхий историчухь малагIа лер ютаргъя хIанзарча сессе? Цун юхьиго хьахьокх дикача гIулакххашка дог доахийла йолга. Из гуш да, массала, Вьетнама Социалистически Республикен Джибути Республикен ООН членалла дIаэцарах, хIаьта иштта машара гIулакха новкъостал де кийча хилар хьагойташ ООН членаш долча 149 мехкий викалех дукхагIабараша юкъара дискусси йолча хана даьча къамаьлех.

Из иштта гуш да новкъоста Громыко Вашингтоне США президентаца Дж. Картерацеи паччахьалкхен секретарца С. Венсацеи хиннача гIулакх тоадаларга дог доахийла долча вIашагIкхетарий итогех а. Переговораш йолча хана дIаюха хайтар цар СССР-аи США-нен юкъера гIулакхаш конструктивно а стабильно а дегIадоаладе пюаш гIертилга. ЧIоагIа теркам тIабахийта дийцар стратегически герз кIезигдара хьакъехьара дешаш. Цу хана кепатеха арабаьккхача цхьана баьча хоама тIа ма-аллара, цу лоархIамерча дешах йола шиниа а оагIон позицеш вIаши гаргаозара даькъе кIезиг-дукха прогресс хилар. Советски Союзои ВIашагIкхийттача Штаташеи дIакхайкадир ядерни тIом ца хилийтара, герз Iоаделга лаьгIдара, герз Iодилларга довлара тIаерзаяь йола мероприятеш дIахо йодача хана кийчъяра а кхоачашъяра а деша къаьстта лоархIам беш шоаш хилар.

Пайдане долаш дIа-юха къамаьлаш дир цига дунен халкъашта юкъерча кхыча проблемай хьакъехьа а. Цига дийцача дерригача дешаех йола СССР позици цIаькха а дIайийцар советски делегацена керте латтача А. А. Громыкос 27 сентябре Ассамблее сессе къамаьл деш. Громыкос дагадохийтар ООН Устава тIа дIаяздаь дола цун керттера декхар — «тIема Iазап тIа маоттийта тIайоагIача тIехьенна».

Ассамблее А. А. Громыкос дIааьннача тайпара Советски Союза хетачох дунен халкъашта юкъера гIулакхаш дегIадоаладара керттера дарех дош а хинна дIаэттай «хIанз а лаьгIъялар тешам боаца, юхаерза а тарлуш йола» кхохкам кIаьдбара процесс. Сенца бакъде йиш йолаш да из? Дуне юхатоха, шийлача тIема ханашка дига гIертача цхьадолча гIозараша хьинар айдаь хиларца. Уж гIозараш, аьлар кхыча мехкашцарча гIулакхий советски министро, вIалла ца социйташ герз Iоадара, долаш дараш дIа из а доалийташ кхохкама керда кхуврчаш хьадара, колониализмахи расизмахи юхедисараш дIа ца далийтара тIехьа да.

Нийса а иштта хила доагIаш а хIама да Ассамблее кхаь бетта хургйолча дискуссе эггара чIоагIагIа лоархIам беш герз дIадаккхара проблема ювцарг хилар. Советски министро предложенеш яьй ядерни герза тохкамаш делга дизза а массане а дIадаккхар, химически герз ца леладайтар, ядерни герз дIа ца доаржадайтар, дукха нах боабеш долча кердача герза системаш кийчъелгеи хьаелгеи соцадайтар санна хоадам боллаш дола дешаш дувца вьина. Цу дерригача дешашта, дIахайтар нов. Громыкос, хоадам боллаш йола предложенеш йолаш я Советски Союз. ООН Генеральни Ассамблее XXXII сессе 1978 шера мае—июне герз Iодиллийтара ООН Генеральни Ассамблее лаьрхха сесси гулъяра хьакъехьара ООН комиссе предложени могаергхиларгеи герз Iодиллара деша Дерригача дунен конференци гулъе езаш хилар цо чIоагIдергхиларгеи дог даха бокъо йолаш я машар безаш йола общественность.

Сессе лоархIамегIа долча дешаех, белгалдаьккхар советски делегацена керте латтачо лархIа йоагIаш я дунен халкъашта юкъерча гIулакхашта низ юкъе ца боалабара Дерригача дунен договор чIоагIдара хьакъехара СССР предложени.

Кхохкам кIаьдбари чIоагIа машар лоаттабари долаш дола тIема кхуврчаш дIадахарцеи, нийсхонца дунен халкъашта юкъера политически экономически гIулакхаш тоадарцеи мара чакхдаргдолаш дац.

Бокхха лоархIам болаш да Советски Союзо колониализмах юхедисараш дIадахара, уж шоай лоIаме дегIаахара йола халкъий бокъонаш лораяра даькъе деш дар. Новкъоста Громыкос ше къамаьл деш белгалдаьккха ма-хиллара, Советски Союзо тIатIеIIа хьадех 1967 шера оккупаци яьча Iарбий территоре тIара израильски бIунаш дIадахар. Палестина Iарбий халкъий къаьстта шийн паччахьалкхе хьаярга кхоачаш къаман гIулакхаш ше леладе бокъо ялар.

Генеральни Ассамблее ювцийтта оттаяьча советски предложенешта юкъе ба кхыйола конфликтни ситуацеш къоастаяра бола тIахьехам, масала, Кипре, Африка къулбехьа.

Громыкос шийн къамаьл чакхдаьккхар лоархIамегIа а сихха кхоачашде дезарех а лаьрхIа «Дунен халкъашта юкъера кхохкам кIаьдбелга кIоаргдарен чIоагIдарен хьакъехьара а ядерни тIема кхерам ца хилийтара а» дош ООН Генеральни Ассамблее сессе повесткана юкъе дахьийта керда предложени а оттаеш.

А. А. Громыкос Генеральни Ассамблее сессе къамаьл деш белгал ма-даккхара, Советски Союзо лерхI дIахо йодача хана а уж гIулакхаш чакхдахара хьинаре новкъостал де. Из иштта хургдолаш а да, хIана аьлча СССР арахьара политически курс, новкъоста Л. И. Брежнева КПСС XXV съезде къамаьл деш ма-аллара, тIемеи агрессеи низаш юхатохара, массанахьа машар чIоагIбара, паргIатонна, шоай лоIаме хилара, социальни прогресс хилара йола бокъо халкъашта Iалашъяра тIаерзаяь йоландаь.

А. ЛАВРЕНТЬЕВ,
АПН политически обозреватель.

Тахани кхоанеи хургда

15-ча ОКТЯБРЕ

С. М. Кирова цIерагIа культуран салаIарен парк. 13.00. «Кхоаненга гIабоахаш я Якути» яха радиобеседа. 18.00. Кинолекторий. «Дошо гуйре» яха документальни фильмай кинофестиваль. 10.00 сахьат даьлча денз парке болх беш хургья: еррига а аттракционаш, оакхарий чудола моттиг, лодкаш хехка станци, белама цIа, хIаьта эггара дIамагIбараштa лаьрхIа — пони яха говрилгаш.

В. И. Ленина цIерагIа культура Дворец. 11.00. Лекционни зал. «Ленина наькъагIа, Октябра наькъагIа долх вай» яха берий Iуйре. 17.00. Парк. «Вай бокъонаш, вай декхараш» яха радиобеседа.

Химикий культура Дворец. 10.00. Шахматех йола турнир. 15.00. «Къовсамеи коталонийн иллеш» яха цIей. Программе хургда: 15.00. «Революце романтика вайца я» яха кинофестиваль. 16.00. «ДегIааха, са Дай-мохк» яха берий художественни самодеятельноста довкъашхой концерт. 17.00. Черноречье поселке бахача наьха революце, граждански Сийлахь - боккхача Дай-мехкеи тIемий ветеранашца дола вIашагIкхетар. 18.00. Шейна хетадаь доккха концерт.

Н. К. Крупскаяй цIерагIа культура Дворец. 10.00. Поккха зал. Художественни самодеятельноста цехови коллективай концерт.

Пролетбата цIерагIа культура ЦIа. 16.30. «Орбита» яха кинолекторий. Документальни фильмаш хьокхаргда. 19.30. Кагирхой салаIара сайре.

«Красный молот» завода культура ЦIа. 17.30. «ЦхьоагIо йолча дезале» яха кинофестиваль.

16-ча ОКТЯБРЕ

С. М. Кирова цIерагIа культуран салаIарен парк. Кхачан промышленноста болхлой Денна хетадаь дукххача наха сакъердар. 17.00. Баьццара театр. Нохч - ГIалгIай паччахьалкхен филармоне артистий концерт. 16.00. «СССР-е кхачан промышленность дегIаахар» яха лекци. 18.00. Тематически кинофильмаш гойтаргда. Парке болх беш хургья еррига аттракционаш, оакхарий чудола моттиг, лодкаш хехка станци.

В. И. Ленина цIерагIа культура Дворец. 9.30. Болх беш хургда «Заманхо» яха берий кинотеатр. 16.00. Лекционни зал. Якутски АССР-а хетадаь багахдувца журнал.

Химикий культура Дворец. 10.00. «Знаней» дунен чу киноникъбар. 13.00. Спортивни яхьаш. 17.00. Духовой оркестра концерт. 18.00. «Тха кIира» яха радиожурнал

Н. К. Крупскаяй цIерагIа культура Дворец. 19.30. Кагирхой салаIара сайре.

Пролетбата цIерагIа культура ЦIа. 11.00. «Ленинен партен гIулакха мутIахьа да вай» яха берий Iуйре. 12.00. Духовой оркестра концерт. 12.00. Болх беш хургда «Чебурашка» яха берий кинотеатр. 12.30. Революце, тIема, къахьегама ветеранашца Старопромысловски района кагирхой вIашагIкхетар. 14.00. «Революце, коталонийн къахьегамен иллеш» яха цIей. 19.30. Кагирхой салаIара сайре.

«Красный молот» завода культура ЦIа. 17.00. Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара хетадаь художественни самодеятельноста коллективай концерт.

КУЛЬТУРА БОЛХЛОША— ОКТЯБРА ЮБИЛЕЙНА

Дерригa советски халкъ санна Сийлахь-боккхача Октябра юбилея баха ма-боагIара накъабахара тIатеIIа къахьегаш болча Нохч-ГIалгIайчен культуран искусствaн болхлоша хоадам боллаш йола балха программа санна тIанийцар «Сийлахь - йоккхача Октябрьски социалистически революце 60-гIа шу дизарах» бола КПСС ЦК соцам. Творчески коллективашка, культура учреждениешка оттайир юбилея сийна чакхдаха лерхIача гIулакхий планаш. Партийни организацеша шоай тIахьожам оттабир уж кхоачашъяра, вIаштIехьдаьккхар цар идейно-художественни боарам лакха хулилга. Революце юбилееш дикача спектаклашца белгалъяхар советски театра дикача традицеех цаI я. Цунга хьежжа юбилея керда спектаклаш кийчъеш я республика театрай творчески коллективаш а. Вай театраш тIа-тIа дукхагIа теркам тIаахийта даьннад идейно - художественни боарам лакха бола пьесаш увттаяра. Цар кердача балхий юкъмоттиге латтар да, вахара дуккха оагIонаш чу а лоацаш, вай заманхочун-къахьегамхочун сурт - сибат хьакхоллар. Иштта Х. Нурадилова цIерагIча театро оттаяь А. Гельмана «Чрезвычайное происшествие», М. Ю. Лермонтова цIерагIча театро оттаяь Г. Бокарева «Пуск» яха санна спектаклаш хьежача наьха теркам тIаувзаш я кIоаргача уйлашца, керда вахар, коммунизм котъялар духьа Iоаяь опыт хьахьокхарца.

Октябра юбилея Х. Нурадилова цIерагIча театро кийчъю В. Вишневске «Оптимистически трагеди» яхача пьесах йола спектакль. Из пьеса революце матросех дола дIайха илли, дунен тIа эггара хьалхарча болхлойн ахархойн паччахьалкхено Октябра карагIдаьнараш лорадеш лоаттабаьча къовсамах дола дувцар да. Иштта театро кийчъеш я С. Бадуева «Большевикаша ялат дIадер» яха спектакль а. Пьеса тIа дувцараш коллективизаце шерашка Нохч-ГIалгIайчен цхьан районе хинна хIамаш да. Массане а цхьана вIашагI а кхийтта ялат дIадер из лоархIаме боахама гIулакх хинна а ца Iеш, эггара хьалха лоамарошта большевикий сакхетам балар да. Дына фанатикаша цу гIулакха еш йола духьале йохаю сийрдача вахарга бухь билла гIабоахаш болча юртарча коммунистийи комсомольцийн идейни тешамо.

М. Ю. Лермонтова цIерагIча театра репертуара тIакхеташ я юбилея хетаяь В. Кина «Дехьарча оагIо тIа» яхача пьесах йола спектакль. Легендашта юкъедахача 1919-ча шера революционни романтиках хьалвиза волча шин кагирхочун вахарах дувцаш йола из спектакль вай ханарча кагирхошта дукхаезалургья.

Республика искусства болхлоша дукха къахьег юрташка культурно - шефски болх чакхбоахаш а. Юрта боахама къахьегамхоштеи культура говзанчаштеи юкъера доттагIал хIара шера чIоагIлуш хьадоагIа. «Искусствaн къахьегамеи цхьоагIо» яха лозунг вахаре чIоагIденна дIаэттад. Республика къахьегамхой идейни боарам лакхбара хьакъехьа хоадам боллаш декхараш хьалхашка оттадьча КПСС обкома V-ча пленума решенеш вахаре кхоачашъеш культура болхлоша вIаштIехьдаьккхад хан - ханнахьа къахьегамхошца вIашагIбетталулга, къахьегама коллективаш экономически социальнои дегIаккхувлара планаш увттаеча шоаш дакъа лоацилга.

Иштта искусства болхлой лаьрххIа договор а оттадаь творчески доттагIал леладеш ба юрта боахама министерства, «Птицепром» треста, «Чечингушвино» объединенена чудоагIача боахамий къахьегамхошца. Укх аьхки уж болча гастролешка баха хилар М. Ю. Лермонтовен Х. Нурадиловеи цIерагIча театрай, Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен филармоне артисташ. Спектаклашка, концерташка хьажарал совгIа юрта боахама къахьегамхоша ладийгIар искусства дешашта хетаяьча лекцешка. Грознерча артисташа иштта новкъостал дир художественни самодеятельноста коллективашта а.

Юбилея хетаяь тайп-тайпара тематически программаш кийчъяьй филармоне болхлоша а. Царна юкъе я «Алан 60 шу», «Юхьиг йолаши кхоачалург йоацаши я революци», «Ираза дIоагIаш хьадеш доахк вай», «Вай деной корчагинцаш», «Музыкеи революции» яха лекцеш-концерташ, композицеш, обозренеш.

Хьадда лостам болаш ба Октябра юбилея хетаяь академика П. З. Захарова цIерагIча изобразительни искусствaй республикански музея коллективо чакхбоаха болх а. Укх шера Грознерча предприятешка, республика районашка цар вIаштIехьъяьккхар дIа-хьа кхухьа ворхI тематически выставка. Царех белгалъяккха йиш я «Искусство машар духьа къовсам лоаттабеча», «Нохч-ГIалгIайчен лаьттеи нахи», «Республика художникий кхоллам» яхараш а, кхыяраш а. Искусство езарий теркам къаьстта чIоагIа тIаэзар Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара хетаяьча республика самодеятельни художникий выставко. Цига хьокха оттадара балхаш хьахоржача комиссе 35 самодеятельни художника 250 произведенега хьажа йийзар. ХIаьта конкурсагIа толашагIволча 18 художника балхаш мара чакхдаланзар. ГIадвугаш хIама дар самодеятельни искусстве тоъал йIаьхача хана болх беча художникий санна цу выставке кагирхоша дийхка сурташ а тойта хилар. Царех дар г. Назранерча юкъерча школа хьехархочун А. Албогачиева, художественни школа дешархочун Р. Сулаева, Х. Мальцагова, кхыбарий балхаш.

Советий Iаьдала шерашка республика вахара дерригача доакъошка хиннача доккхийча хувцамех къаьган тешавеши дувцилга — из декхар да шоашта хьалхашка республикански краеведчески музея болхлоша оттадаьр. Революце хьалхарча деношка денз исторически XXV-ча съездага кхаччалца вай берригача мехко санна Нохч-ГIалгIайчено хьабена толамий никъ хьахьокхаш я музее вIашагIъелла 12 стационарнии 5 дIа-хьа кхухьеи выставка.

Музее дика традици а хинна дIаэттад революцеи граждански тIемеи, къахьегама ветеранашца вIашагIкхетараш чакхдоахилга. Цу тайппара вIашагIкхетараш хиннад С. Х. Шадиевца, А. Ф. Дымперца, Х. О. Орцхановца, Р. А. Дмитриевца, А. Э. Алироевца, А. А. Ваксманца. Уж санна вIашагIкхетараш музея залашка чакхдаьха ца Iеш хан-ханнахьа чакхдоах школашка, профессионально - технически училищашка, болхлой общежитешка, предприятешка, микрорайонашка хулача улицай цIейшка. Иштта юбилея хетадаь да музея болхлоша хIара бетта кийчду «Октябрьски дешараш» а. ХIанзле чакхъяьккхай 8 лекци. Царех я «Сийлахь - йоккхача Октябрьски революце 60 шуи цуи дунен халкъашта юкъера лоархIами», «Советий Iаьдал Нохч - ГIалгIайчене котдалар», «Республика кагирхой граждански тIем тIа» яха а кхыйола а лекцеш.

Вежарашха йолча республикашта юкъера доттагIала бувзамаш хадданза шерлуш, дегIаухаш хилара къаьгга дола тешал а хинна дIаэттар укх шера апреле, августе чакхдаьха Дагестански, Къилбаседа-ХIирий, Нохч - ГIалгIай автономни республикай доттагIала Денош. Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара хетадаьча цу деношка хьинаре дакъа лаьцар республика искусствaн культуран болхлоша. Къилбаседа Кавказа къамашта юкъера вежарашха долча доттагIала Деношка бахача наха шоай искусство хьинаре йовзийтарах республика профессиональнии самодеятельнии 13 коллектива елар Дагестанскии Къилбаседа - ХIирийи АССР-й Лакхехьарча Советий Сийлен грамоташ, хIаьта творчески болхлоех 6 сага — цу республикай сийдола цIераш.

Искусствaн культуран болхлоша шоай эггара бехктокхамегIа декхар лоархI шоай говзая халкъа юкъе кIоаргга овлаш долаш, из цар кхетаеш а царна дукхаезаш а хилийтар. Искусствaн культуран болхлой из декхар дIачIоагIдаьд СССР кердача Конституце тIа а.

Гуш ма-хилара карагIдаьннар кIезига дац. Дале а дукха да хIанзчул тIехьагIа де дезараш а. Иштта, Грозне чакхдаккха дезаш да юбилея хетадаь театрализованни цIей, творчески отчеташ яла езаш я профессиональнии творческии коллективаш, кийчъяь йоалаш латт республика художникий керда выставка, кхыдараш. ХIаьта хIанз тхоай эггара лоархIаме декхар лерхI оаха ерригача культура учрежденешка, творчески коллективашка СССР керда Конституце Iомаяра тIадерзадаь гIулакхаш доаржадар. Массанахьа кийчъяьй дIахо кийчъеш а я вай вахара Керттерча Закона хетадаь стендаш, витринаш, тематически программаш, чакхйоахаш латт лекцеш, беседаш.

Кастта вай езергйола Сийлахь-боккхача Октябра юбилея торо елар Нохч-ГIалгIайчен искусства дергигача доакъошка лакха художественни мах бола произведенеш хьакхолла. Цо республика искусствaн культуран хIара болхлочоа хьалхашка беркате къахьегара шерра никъ хьабийллаб. Цунах дегтIара доагIа шоай дIайха дош алара цар низ а хьинар а кходергдац.

А. МИТРОФАНОВ,
республика культура министра заместитель.

ФУТБОЛ

Хала яьккха котало

Шоайла духхьашха ловзаш яцар 12-ча октябре С. Орджоникидзе цIерагIча стадионе мехка футболах йолча чемпионата аргIанарча туре вIашагIкхийтта «Тереки» Кемеровера «Кузбасси». Хьалхарча лиге ер ма-дий аьнна белгалдалла толамаш даьха команда ше еце а, цхьабакъда укх шера аьттув болаш ловзарах футбол езарий теркам шийна чIоагIа тIаозаш я «Кузбасс». Из теркалдича кхетаде хала дац «Терекан» цуннеи юкъерча ловзарга наха чIоагIа сатувсаш хиннилга.

ДIадолалушше а белгалдоаккхаргда вай цар сатувсар зехьа ца дайналга — сакъердаме а дика а футбол яр шинна команда спортсменаша гойтар.

ВIашагIкхетар дIадоладелар «Тереко» духхагIча хана доладеча тайпара. Юххьанца а денз дукха къахьега дезаш ба хьаьший вратари защитникаши шоай штрафной майда чу масса чулелхача грозненций атакаш йохаяр духьа. Цу юкъа гол чутоха аьттув болаш массехк моттиг нийслу «Терека». Духхьал хьалхарча итт минута А. Синькос 40—45 метр гаьнара теха бургац халла угловойга йоаккх «Кузбасса» вратара В. Карабанова. ХIаьта А. Чихладзе говза чухьовзаяь бургац вратара лоацалургъярех яцар, бакъда из штангах дIа а кхийтта дIаяхар. Цу юкъа фусамдаьша вIаштIа пхезза угловой тоха яьккхача бокъоно а хьахьокхар ловзара совле цар тешшаме шоашкахьа яьккхалга.

Гол, оалаш ма-хиллара, хилапза яргIоацаш яр. ХIаьта цунга дукха хьежа а везанзар. Ловзара 14-ча минуте аьрда оагIорахьа гIолла, массехк защитник Iеха а веш, чакхваьннача В. Соколова наIараштa пхорагIа хьатеха бургац, лакха хьалъурагIа а кхоссавенна, хьаьший наIарашка чутехар В. Колядкос.

Цхьабакъда «Кузбассо» гIулакх иштта дерзара ше раьза йоацилга а ше ловза ховш йола команда йолга а хьахьекхар цул тIехьагIа дукха ха яьалехьа. ХьалхагIа санна ноннагIа ха бургацо хьаьший наIараштa гаргагIа йоаккхе а, чIоагIа кхераме я Кемероверча футболисташа еш йола масса контратакаш. Къаьстта кхераме моттиг нийслу «Терека» наIараштa юххе бургац хьалхарча лига толашагIволча бомбардирага «Кузбасса» капитанага В. Раздаевга кхаьчача. Новкъосташа цахаддаш бургаца Iалашвеча цун, фусамдаьй защитникаша ше саькха лоравешше а, каст-каста карагIоалар защитникех мукъавувла а «Терека» наIараштa кхерам тIалоаттабе а.

Укхаза ала деза хьалхарча тайме санна шоллагIча тайме а дукха моттигаш нийсъелар духхьал спортивни иразза дIа ца кхачарах гол чутоха хьаьший аьттув ца боалаш. Эггара хьалха цунна «бехке» ва тIехдика лайза «Терека» вратарь Ю. Дарвин а, хIаьта иштта гIулакх чакхдаларга дIакхаьчача сихбаларах гIалатбувлаш хинна «Кузбасса» футболисташ шоаш а.

ТIаккха «Терека» защитникаш? Царех лаьца къаьстта дувца доагIа. ХIаравар къаьст - къаьста хьанйнача, хьалхарча лигерча ловзара класса дIа ма-дехха спортивни говзал йолаш ба уж. Цхьабакъда «Терека» защита бIарчча хьанйцача, гучадоал цунгара каст-каста гIожа гIалаташ дувлилга. Цунах ерригача команда ловзар эшалу, цо доаха толамаш кIезиглу. Цудухьа укх бIарччача сезона защите хувцамаш а деш, из лерттIа вIаштIехьъяккха гIерт команда тренераш. ХIаьта 1:0 йола счет хувца ца луш чакхъяьннача тIеххьарча матчо цIаькхаза а хьахьекхар цу хьакъехьа «Терека» тренераш дIахо а уйла ца йича барг ца хилар.

Кхоана вай команда Свердловскера «Уралмаш» тIаэцаш хургья.

М. САЛМАНОВ.

* * *

ХIаьта цу дийнахьа хьалхарча лиге хинна кхыдола вIашагIкхетараш иштта чакхдаьлар:

«Нистру» — «Памир» — 0:1, «Спартак» (Ивано - Франковск) — «Пахтакор» — 1:1, «Металлург» — «Колхозчи» — 2:0, «Кривбасс» — «Торпедо» — 4:1, «Таврия» — «Рубин» — 3:2, СКА — «Звезда» — 2:1, «Спартак» (Орджоникидзе) — «Уралмаш» — 3:2, «Шинник» — «Динамо» (Минск) — 2:1.

КЕРДАДАР ЛОХАШ

Ачхой - Мартановски районерча школашка дика дIадоладаьд керда дешара шу. Дешара нийс беттах цаI чакх а баьнна шоллагIбар юкъекхаьчаб.

Е йоагIаш йола уйла а еш, дешархошца болх дIабахьар хьехархойн дай-ноаноайн вIаши къоастаде йиш йоаца гIулакх да. Бакъда, цу балха тIа доккхагIдола дакъа хьехархошка кхоач. Керттера теркам бераш дезале нийса кхетам луш хьалкхедара тIа а берзабеш, даьшца-ноаношца хадданза болх бар лоархIаме гIулакх лоархI хьехархоша.

Из санна йолчарех цаI я Ореховски юкъерча школа коллектив. Педколлективо доккха маIан ду «БIаргадайнар хезачул тоъ» яхача дешай. Иштта да а да из. Цудухьа дукха болх баьб коллективо укх тIехьарча шерашка кабинетни системах урокаш вIаштIехьъяхара. БIаргашта гуш дар алсама да: сурташ, схемаш, таблицаш, портреташ, тайп-тайпара материалаш, иштта кхыдараш.

Цу тайпара царех пайда эцаро химе, физика, математика урокашка хьокхамаш лакхагIа хулийт. ХIаьта кхыча предметех а гойтара пособех пайда эца аьттув хул. Иштта из Iалашо ярах Ореховски юкъерча школа коллективо ер дешара шу дIадоладаьд эрсий меттеи литературан, математика, физика, историе, химе, биологе, иштта кхыча предметех йола кабинеташ кийчъярца. Иштта вIашагIъеллай кхоъ юххьанцарча классашта лаьрхIа кабинет а.

ХIара кабинета эша гойтара пособеш, сурташ, карташ, схемаш, материалаш йолаш я. Иштта укхаза пайда эц техически пособеех а — магнитофонех, киноаппаратех (уж школе кхоъ я), фильмоскопах.

— Школе беча балха юкъе лоархIаме моттиг дIалоац гойтара агитаце. Цудухьа тха коллективо дукха балхаш ду школе уж хилийтара духьа, — дувц школа директора I. Д. Тутакова.

Школе дуккха а тайп-тайпара а стендаш, схемаш я. Царна юкъе я комсомольцех, пионерех лаьца, космонавташта хетаяь, граждански а Сийлахь-боккхача Дай-мехка а тIемий доакъашхошта хетаяь а стендаш, иштта школе да Ленински цIа.

Цул совгIа, школе арахеца доладаьд предметни а кхыдола а пенгазеташ. Цу дерригнех урокашка бизза пайда эц хьехархоша.

Дерригаш а школе деша ха йолаш 618 бер да школа микрорайоне. Уж цхьаккхе а юстара доацаш дешаш да. Дукха я школе дешарах дика кхеташ йола классаш. Царех я хьехархочун Аюбова Закира Салмановнай 2 класс, Аристова Ольга Тимофеевнай 3 класс, иштта кхыраш.

А. ЗАЙНУТДИНОВ.

КНИЖКАЙ ДОТТАГIА

— Миштад шун гIулакхаш? Дика хийттарий шоана книжка? Фу деша безам бар шун? — иштта безамеча хаттарашца тIаэц дешараш Советски районни библиотека абонемента заведующе Ференц Нина Акимовнас.

Библиотеке чуваьлча бIарг тIаотт дукххача книжкашта. Укхаза да доазол дехьарча авторий, советски классикий литература, къаман литература. Сага дезаш дола литература хьахаржа новкъостал ду Нина Акимовнас. Хьахаржа новкъостал даь а Iац. МоллагIча книжках лаьца дувца а къовсавала а йиш я цунца. Цо довзийтаргда художественни литература кердадараш.

Книжкашца ший чIоагIбенна безам наха дIабала гIерт из, цо Iомабу уж книжкай кхом бе.

Ший беркатерча къахьегамца дешараштa юкъе сий даьккхад Нина Акимовнас, цудухьа массане а лоархI из. Из я книжкай доттагI.

Б. СОЛТАГИРЕЕВ,
хьехархо.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

I ПРОГРАММА

9.00 — Кердадараш. 9.10 — Iуйранара гимнастика. 9.30 — «Малх цIара балар». Ленинградера передача. 10.00 — «Дай-ноаной, шоана». 10.30 — «Iуйранара почта» яха музыкальни программа. 11.00 — Архитектура. «Аэропорт — города фе коа наIараш я». 11.30 — «Москвичка». Телевизионни клуб. 12.40 — «Изумрудни города тамашийна саг» яха телевизионни дукха серийни мультфильм. 4-гIа, 5-гIа, 6-гIа, 7-гIа сереш. 14.00 — Хоккеях йола СССР чемпионат. «Динамо» (Москва) — «Спартак». Ленина цIерагIча Центральни стадиона спорта Дворецера трансляци. Перерывах — «Спортлото» тираж. 16.15 — «Городашн нахи» яхача циклацара «Омск» яха телевизионни документальни фильма премьера. 16.45 — «Илли-77». 17.15 — «Правда» газета политически обозревателя Ю. А. Жукова дунен халкъашта юкъерча темах йола беседаш. 18.00 — Кердадараш. 18.20 — ДоттагIий юкь-сибат. Передачана юкъе дакъа лоацаш ва СССР халкъа артист С. В. Образцов. 19.00 — Футболах йола СССР чемпионат. «Динамо» (Киев) — «Динамо» (Москва). Киевера трансляци. 21.30 — «Хэ». Информационни программа. 21.30 — Кинопанорама. 23.00 — Художественни гимнастиках йола дунен чемпионат. Швейцарера передача. Йистеяьлча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

15.00 — ЗIамига бераш, шоана (гIалгIай меттала). 15.10 — «Дерригa хар чов сона» яха киножурнал. 15.20 — «Телезу» яха сатирически телевизионни журнал (нохчий меттала). 15.40 — Кхоана кхачан промышленноста болхлой Ди да. 15.55 — Концерт. 16.25 — «КIай кема» яха художественни фильм.

16 октябрь

I ПРОГРАММА

9.00 — Кердадараш. 9.10 — «Зарядка е дIаотта». 9.30 — «Гургалбетта сахьат». 10.00 — «Советски Союза гIулакх деш ва». 11.00 — Са къахьегам, са республика къахьегама юкъе бода». Дешархой къахьегама объединеней Ерригсоюзни хьалхара слет. 12.00 — «Музыкальни киоск». 12.30 — «Юртара сахьат». 13.30 — Боккхача паькъа этапаш. «Эггара бIаьхагIа бола бутт» яха художественни фильм. 2-гIа сери. 14.35 — Тахан кхачан промышленноста болхлой Ди да. СССР дулхен шурен промышленноста министра Антонова къамаьл. 14.50 — «Шун письмойх». Кхачан промышленноста болхлой денна йола музыкальни программа. 15.30 — «Дунен халкъашта юкъера панорама». 16.00 — «Музыкальни абонемент». 16.30 — «Дайн бераши» яхача циклацара «Комсаш лелаераш» яхача телевизионни документальни фильма премьера. ДIадоладалале хьалха къамаьл ду йовзонхочо А. Сурков. 17.00 — ЦхьоалагIа лигах йолча командашта юкъера футболах йола СССР чемпионат. «Спартак» (Москва) — «Динамо» (Минск). «Локомотив» яхача стадионера трансляци. Передачах — кердадараш. 18.45 — «Кинониккъбархой клуб». 19.45 — «Цу кхелах доаккхал ду оаха». 20.00 — Центральни телевидене экрана тIа эггара хьалха. «Собор Парижской богоматери» яха художественни фильм. (Франци). 1-гIа сери. 21.00 — «Хэ». Информационни программа. 21.30 — «Собор Парижской богоматери» яха художественни фильм. 2-гIа сери. 22.30 — Художественни гимнастиках йола дунен чемпионат. Швейцарера передача. Йистеяьлча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

16.10 — «Искусства болхлой — Октябра юбилейна». 16.20 — «Вайнах» яхача иллейи халхарийи Нохч-ГIалгIай Паччахьалкхен ансамбла концерт. 17.30 — «Мехкахой» яха художественни фильм.

РАДИО

15 октябрь

6.30 — Свеклаш лелаераша итогаш ю». Ачхой-Мартановски районера передача (нохчий меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.28 — «Сердало» газета обзор. 7.35 — Ашараш. 8.25 — «Къонаш». 14.30 — «Литературин Нохч-ГIалгIайче». 15.00 — Эстрадни иллей концерт. 15.40 — «КIарцхал» яха сатирически журнал (гIалгIай меттала). 16.00 — «Хьона да. Даьхе. салтетун дог (гIалгIай меттала). 16.30 — Иллеш доттагIал дарашта (гIалгIай меттала).

16 октябрь

7.10 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.18 — «Ленинан некъ» газета обзор. 7.25 — Хоамаш. 7.35 — Ашадаш. 8.25 — Шоана дукха еза ашарш. 12.10 — «ЗIокмоза» яха сатирически журнал (нохчий меттала). 15.15 — «ЦIе сийгаш» яха дешархошта йола передача (гIалгIай меттала). 15.45 — Тахан кхачан промышленноста болхлой Ди да. Микрофона хьалхашка ва Нохч-ГIалгIай АССР кхачан промышленноста министр новкъост Викторов. 15.55 — «Дезача денца даькъала хилла шо, кхачан промышленноста болхлой!» 16.30 — «Школьни глобус». 18.30 — Кхачан промышленноста болхлошта дола концерт дIахо даьхьар (нохчий меттала).

Хоамаш

Тахан республике гIоллеи Грозней къезиг-дукха морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, Iуйрийна цхьайолча моттигашка дохк а доаллаш, малхбузехьара секунде 3—7 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилеи фегара температура республике 12—17, Грозне 14—16 градус йIовхал йолаш хилен тарлу.

Кховнеи ломмеи морхаш а йолаш, лоа увш догIа а делхаш, къилбасела - малхбузехьара лаьгIо мух а хьекхаш хилеи фегара температура буйсана —3 +2, дийнахьа +2 +7 градус йолаш хилен тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина, 9 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктокхама секретара — 3-34-38; партийни вахарен культуран отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отдела — 3-74-68; бухгалтере — 2-54-30; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем — 3-74-68; бухгалтерии — 2-54-30; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинареи, ереи, шоаттеи деношка

СФ 02448. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 07602.